

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Aika 13.05.2025, klo 14:31 - 14:43

Paikka Kaupunginhallituksen kokoushuone, Hallituskatu 12

Käsitellyt asiat

- § 9 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen**
- § 10 Pöytäkirjan tarkastus**
- § 11 Joukkoliikenneviranomaisen talouden raportointi vuodelta 2024**
- § 12 Joukkoliikenneviranomaisen talouden raportointi maaliskuu 2025**
- § 13 Porin joukkoliikenteen yleiset matkakortti- ja matkustusehdot 1.7.2025 alkaen**
- § 14 Sopimusmalli myyntirajapinnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä**
- § 15 Näkövammaisen matkustajan ja hänen saattajansa vapaalippu**
- § 16 Radiomainnonnan vaikuttavuustutkimus**

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Saapuvilla olleet jäsenet

Jussi Ihamäki, puheenjohtaja
Sirpa Björkbacka, 1. varapuheenjohtaja
Tarja Grönlom
Juha Hernberg
Jussi Viertola

Muut saapuvilla olleet

Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala, esittelijä
Heidi Suominen, sihteeri
Ilona Hämäläinen, markkinointisuunnittelija
Merika Lanne, joukkoliikennepäällikkö
Arto Nurmi, kaupunginhallituksen edustaja
Antti Salminen, joukkoliikennesuunnittelija
Joona Silvola, joukkoliikennesuunnittelija

Poissa

Rasmus Forssell
Tapio Lajunen
Taija Vettenranta
Mirva Virtanen

Allekirjoitukset

Jussi Ihamäki
Puheenjohtaja

Heidi Suominen
Sihteeri

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

15.05.2025

15.05.2025

Juha Hernberg

Sirpa Björkbacka

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Pöytäkirja on julkisilta osin nähtävänä Porin kaupungin verkkosivuilla alkaen 16.5.2025

Heidi Suominen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 9

Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös

Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Joukkoliikennejaosto päätti myöntää läsnäolo- ja puheoikeuden markkinointisuunnittelija Ilona Hämäläiselle ja joukkoliikennesuunnittelija Joona Silvolalle.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 10

Pöytäkirjan tarkastus

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan Juha Hernberg ja Tapio Lajunen (varalla Sirpa Björkbacka).

Pöytäkirja tarkastetaan 15.5.2025.

Päätös

Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Juha Hernberg ja Sirpa Björkbacka (varalla Jussi Viertola).

Pöytäkirja tarkastetaan 15.5.2025.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 11

Joukkoliikenneviranomaisen talouden raportointi vuodelta 2024

PRIDno-2024-83

Valmistelija / lisätiedot:

Jonna Vainio, jonna.vainio@pori.fi
Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

- 1 Joukkoliikenne, käyttösuunnitelman toteuma 1.1.2024-31.12.2024
- 2 Joukkoliikenne, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuma vuonna 2024

Joukkoliikenteen lipputuotot nousivat 3,7 % vuoden 2023 tilinpäätöksen luvusta tehtyjen matkojen määrän kasvaessa 10 %. Joukkoliikenteessä tehtiin 150 000 matkaa enemmän kuin vuonna 2023. Vuorotarjontaa parannettiin ympärivuotisilla reiteillä, mikä näkyi suoritteen kasvuna noin 50 000 linjakilometrillä vuodessa.

Osa lipputulojen kasvusta johtuu myös Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tilaaman seudullisen joukkoliikenteen järjestämistavan muutoksesta. Uudet sopimuskaudet on kilpailutettu hankintasopimuksina, joissa ostokustannuksiin osallistuvat tahot kantavat lipputuloriskin. Vuonna 2023 seudullisesta joukkoliikenteestä saatiin lipputuloja 18 000 euroa, vuonna 2024 uusien sopimuskausien myötä jo 100 000 euroa.

Kokonaisuudessaan matkustajien maksamat lipputulot sekä sivistystoimialan maksamat matkat ylittivät joukkoliikenteen käyttösuunnitelman arvion noin 0,3 M€. Kaupungin sisäiset joukkoliikenteen lipputulot muodostuvat perusopetuslain mukaisista matkoista, joita tehtiin 158 000, sekä opetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmämatkoista, joita tehtiin yli 30 000.

Myös avustuksissa näkyy merkittävää kasvua. Kelan koulumatkatukea saatiin joukkoliikenteen kustannuspaikalle ensimmäistä kertaa kokonaiselta kalenterivuodelta. Opiskelijat saavat itselleen maksuttomat matkat Kelan suorakorvausjärjestelmän kautta, mikä todennäköisesti lisäsi matkustusta ja lippujen hankintaa. Kelan tukemalla lipulla tehtiin yli 100 000 matkaa. Eniten lippua käytettiin Tiedepuiston läpi ajavilla reiteillä ja ylipäättään pitkien etäisyyksien reiteillä. Vuonna 2024 Kelan koulumatkatukea maksettiin kaupungille 0,2 M€ enemmän kuin mitä talousarviota valmistellessa oli arvioitu.

Julkisen henkilöliikenteen valtionavun maksatushakemus ja päätös valtionavun määrästä on viivästynyt Traficomissa. Ennakkotietojen mukaan valtionapua myönnettäisiin 760 000 euroa, mikä on 295 000 euroa vähemmän kuin 2023 (1 055 000 €). Valtionavun tulojäämä on kirjattu joukkoliikenteen kustannuspaikalle ennakkotietojen mukaisesti.

Porin joukkoliikenne ja Ramboll Finland Oy toteuttivat vuonna 2024 Matkapuhelindatan hyödyntäminen vapaa-ajan liikkumisen ohjauksessa -tutkimuksen,

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

jonka tavoitteena oli kerätä mahdollisimman kattavasti dataa Porin ja Ulvilan sisäisistä matkoista kulkumuodosta riippumatta. Hankkeeseen saatiin Traficomien liikkumisen ohjauksen avustusta 22 500 euroa.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että joukkoliikenteen nykyinen tarjonta vastaa suurilta osin kysyntäajankohtia, eikä merkittäviä uusia yhteystarpeita havaittu. Liikkumisdatasta ei löydy uusia vahvoja matkavirtoja, joilta syntyvien uusien lipputulosten takia kannattaisi tehdä reittimuutoksia tai perustaa kokonaan uusia reittejä. Data paljasti kuitenkin, että arki-iltoina matkustaminen vähenee voimakkaasti klo 18 jälkeen, kun taas lauantaisin matkustus jatkuu myöhempään kuin sunnuntaisin. Joukkoliikenteen lippujen myyntidata ja liikkumisdatatutkimuksen tulokset vastasivat melko hyvin toisiaan.

Joukkoliikenteen henkilöstömäärärahat käytettiin täysimääräisesti. Joukkoliikenteen palvelujen ostoihin varatuista määrärahoista jäi käyttämättä noin 0,3 M€ lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien kustannusvarauksia ja liikenteen ostokustannusvarauksia.

Joukkoliikenteen markkinoinnin tavoitteena on madaltaa kynnystä astua bussiin ja lisätä tietoisuutta maksamisen helppoudesta. Markkinointiin käytettiin noin 60 000 euroa. Isoimmat panostukset tehtiin kevään ja syksyn monikanavaisiin kampanjoihin, joilla kerrottiin lähimaksulla maksamisen kätevyydestä.

Joukkoliikenteen kustannuspaikka alitti toimintakatteensa 0,8 M€.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää merkitä talousraportin tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 12

Joukkoliikenneviranomaisen talouden raportointi maaliskuu 2025

PRIDno-2025-459

Valmistelija / lisätiedot:

Jonna Vainio, jonna.vainio@pori.fi
Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

1 Joukkoliikenne talousraportti 032025

Joukkoliikenteen lipputuotot maaliskuun loppuun mennessä ovat 0,676 M€, kun vuosi sitten samalle ajalle kohdentuvien lipputulojen summa oli 0,651 M€. Lipputuottoihin on tullut kasvua 25 000 euroa (+3,9 %). Kelan maksamaa koulumatkatukea on tilitetty joukkoliikenteelle maaliskuun loppuun mennessä 67 000 €.

Matkojen määrä kasvoi maaliskuun loppuun mennessä edeltävään vuoteen verrattuna 2,7 % (13 000). Lähimaksuliput sekä aikuisten ja lasten kertaliput käteisellä olivat eniten myydyt lipputuotteet (kpl). Ensimmäistä kertaa lähimaksulla on ostettu enemmän matkoja kuin aikuisten kuljettajilta käteisellä ostetuilta kertalipuilla (+1150 kpl). Euromääräisesti lipputuloja kertyi eniten aikuisten 30 päivän kausilipusta, lähimaksulipuista ja lasten kausilipuista.

Tammikuussa kausilippujen asiakashintojen korotettiin arvonlisäveron nousun (10 % - > 14 %) kustannusten kattamiseksi. Lippujen myynnissä ei ole havaittavissa notkahdusta eikä joulukuussa ennen veronkorotusta myöskään havaittu etukäteen ostamista. Tammikuussa aloitettiin uusien 90 päivän kausilippujen myynti. Ne eivät ole horjuttaneet 30 päivän kausilipun suosiota, mutta niitä ostettiin enemmän lasten matkustukseen kuin aikuisille.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Seutu+ -lippu- ja maksujärjestelmässä ostetuita lipuista kertyi tuottoa Porin kaupungille lähes 40 000 euroa (vuonna 2024 7000 euroa). Lipputulot tulivat Porista Kankaanpäähän, Raumalle ja Olkiluotoon kulkevista vuoroista ja nousukorvaussopimuksista. Rauma2-, Olkiluoto2-, Pori1- ja Pori2 - kausilipuilla ja Kelan koulumatkatukilipuilla saa matkustaa myös Porin joukkoliikenteessä. ELY-keskus maksaa nousukorvausta Porin kaupungille Seutu+-lipuilla tehdyistä matkoista. Lippujen yhteiskäyttö helpottaa erityisesti opiskelijoiden liikkumista seudulta Porin oppilaitoksiin.

Joukkoliikenteen valtionavun maksatushakemus 2024 ja haku vuodelle 2025 jätettiin Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien aikataulun mukaisesti huhtikuussa, mutta maksatuspäätös eikä avustuspäätös vuodesta 2025 ole vielä saapunut. Ennakkotietojen mukaan avustus on vuosina 2024 ja 2025 760 000 euroa.

Joukkoliikenteen liikennöintikustannukset ovat toteutuneet suunnitellusti. Maaliskuun loppuun mennessä on käytetty 1,882 M€. Tilastokeskuksen ylläpitämä linja-autoliikenteen kustannusindeksi pysyi samassa pisteluvussa (121,5) vielä maaliskuussa, kun Porin Linjat Oy:n sopimuksen korvaustaso tarkistetaan. Kuljettajien kevään työehtosopimusneuvotteluissa saavuttamat palkankorotukset näkyvät

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

kustannusindeksissä viiveellä. Todennäköisesti liikenteen ostokulut nousevat kesäkuun indeksiin perusteella tehtävässä kustannustarkistuksessa ja kulujen kasvu vaikuttaa enemmän loppuvuodesta.

Joukkoliikenteen pysäkkitolppien aikataulunäyttöinvestointi etenee suunnitellusti. Axentia Technologies Oy:n kanssa neuvotellaan seitsemän 13-tuumaisen vaakanäytön suorahankinnasta. Näytöillä esitetään pysäkin seuraavan viiden vuoron linjatunnus, määränpää ja paikannukseen perustuva lähtöaikaennuste. Hankinnan arvo on noin 20 000 euroa, minkä lisäksi kustannuksia tulee pysäkeille asentamisesta. Aikataulunäyttöjen kustannukset eivät ole vielä kirjautuneet kirjanpitoon.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää merkitä talousraportin tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

§ 13

Porin joukkoliikenteen yleiset matkakortti- ja matkustusehdot 1.7.2025 alkaen

PRIDno-2023-1039

Valmistelija / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

- 1 Porin joukkoliikenteen yleiset matkakortti- ja matkustusehdot 1.7.2025 alkaen
- 2 Pori public transport ticket and payment terms from 1.7.2025 onwards

Joukkoliikennejaosto on päättänyt kokouksessaan 21.3.2023 § 14 Porin joukkoliikenteen yleisistä matkustus- ja matkakorttiehdoista. Käytännön kokemus uusista maksutavoista, asiakkaiden kertomista lippujen kanssa ilmenneistä ongelmista ja ratkaisuista ovat johtaneet ehtojen tarkennuksiin. Oheisissa liitteissä on jaoston 4.2.2025 § 4 hyväksymät voimassa olevat ehdot ja niihin merkityt muutosehdotukset.

Päivitetyt matkakortti- ja matkustusehdot on käännetty englanniksi asiakaspalvelun helpottamiseksi. Englanninkieliset ehdot vastaavat sisällöltään suomenkielisiä ehtoja. Englanninkielisiin ehtoihin on kirjattu, että epäselvissä tilanteissa sovelletaan suomenkielisiä ehtoja.

Muutosehdotukset:

Pienten lasten ikäryhmän 0-7 -vuotiaat uusi nimi "eskari"

Lippu- ja maksujärjestelmän toimittaja Waltti Solutions Oy nimeää kaikkein nuorimman matkustajaikäryhmän, jotta ikäryhmälle voidaan tehdä omia lipputuotteita. Muissa Waltti-joukkoliikennekaupungeissa on noussut tarve antaa pienimpienkin lasten käyttöön omia matkakortteja. Nuorimman ikäryhmän ja lapsi-ikäryhmän tarkat ikärajaukset ovat kaupunkien itse päättämiä.

Lasten 0-7 -vuotiaat maksuttomat matkat

Nykyisissä ehdoissa todetaan, että Porin joukkoliikenteessä maksutta matkustavat alle 8-vuotiaat sekä pientä lasta vaunuissa tai rattaissa mukanaan kuljettava henkilö.

Maksuttomuuden tarkoituksena on tukea taloudellisesti lapsiperheiden liikkumista esimerkiksi perhevapaan aikana. Ehtoja esitetään muutettavaksi siten, että yhdellä aikuisella voi olla mukaan kaksi 0-7 -vuotiasta lasta maksutta, ja muista mukana kulkevista 0-7 -vuotiasta lapsista veloitetaan lasten kertalipun hinta.

Oikeus maksuttomiin matkoihin ei ole koskenut varhaiskasvatuksen ryhmiä (päiväkodit ja perhepäivähoitajat), vaan ryhmämatkoista on veloitettu lasten kertalipun hinta jokaiselta lapselta joukkoliikennejaoston päätöksen mukaisesti. Tällöin ryhmien matkoista syntyvät kustannukset kohdentuvat kaupungin taloudessa oikein aiheuttaja maksaa -periaatteen mukaisesti.

Kelan koulumatkatuetut liput

Ehtoihin on lisätty Kelan koulumatkatuetuttujen lippujen käyttöohjeistusta tilanteissa, joissa matkakortin tai lipun kanssa on ongelmia.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Lippujen palautus asiakkaasta johtuvista syistä

Asiakaspalvelussa on tullut eteen tilanteita, joissa matkustajalla on lipun oston jälkeen ilmennyt vakava sairastuminen tai muu henkilökohtainen syy, miksi joukkoliikenteen lippu on haluttu palauttaa ja peruuttaa ostos. Koska asiakkaalla saattaa olla matkatilillään arvoa 5-500 euroa tai 90 päivän kausilipussa 177 euroa, asiakkaan kannalta ostos peruuttaminen saattaa olla todellinen taloudellinen pakkotilanne. Ehtojen päivittämisellä varmistetaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää

- hyväksyä päivitetyt suomenkieliset matkakortti- ja matkustusehdot ja ne astuvat voimaan 1.7.2025 alkaen,
- hyväksyä englanniksi käännetty matkakortti- ja matkustusehdot,
- että epäselvissä tilanteissa sovelletaan suomenkielisiä ehtoja.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tiedoksi

Porin Linjat Oy

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaosto, § 23, 23.05.2023

Joukkoliikennejaosto, § 38, 14.11.2023

Joukkoliikennejaosto, § 14, 13.05.2025

§ 14

Sopimusmalli myyntirajapinnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä

PRIDno-2023-1815

Joukkoliikennejaosto, 23.05.2023, § 23

Valmistelijat / lisätiedot:

Seppo Salonen, yksikön päällikkö, ympäristösuunnitteluysikkö, seppo.salonen@pori.fi

Liitteet

1 Sopimusmalli myyntirajapinnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä

Lain liikenteen palveluista (320/2017 § 155) mukaan liikkumispalvelun tarjoajien on avattava palvelua koskevat olennaiset tiedot vapaasti saataville ja kertalippujen myyntirajapinta on avattava toisille liikennepalveluille sekä yhdistämispalveluille, joissa muodostetaan matkaketjuja ja muita palvelukokonaisuuksia yhdistelemällä eri palveluntarjoajien liikkumispalveluja.

Joukkoliikenteen toimivaltaiset viranomaiset ovat velvoitettuja myyntirajapinnan avaamiseen, ja rajapintaa hyödyntävän toimijan kanssa on solmittava sopimus. Liikennepalvelulain asettama sopimisvelvoite edellyttää myös yhteydenottoihin vastaamista kohtuullisessa ajassa. Pääsyn myyntirajapintaan on oltava kohtuullista, syrjimätöntä ja oikeudenmukaista. Rajapinnan käyttöä rajoittavat ehdot eivät ole sallittuja. Rajoituksia toimijan liiketoimintamallille, palveluille tai sen käyttämille sovelluksille ei saa asettaa.

Avaamisvelvoite on ollut voimassa vuodesta 2018. Yhteistyöstä ja erilaisista sopimuksista on jo kokemusta osalla suomalaisista joukkoliikennekaupungeista. Myös Waltti Solutions Oy:n hallinnoima kaupunkien joukkoliikennelippujen myyntirajapinta on kehittynyt ja lipunmyynnin avaamisen käytännöt ja tekninen yhteistyö rajapintojen hyödyntäjien kanssa jo vakiintuneiden käytäntöjen mukaista.

Joukkoliikenteen toimivaltaisen viranomaisen näkökulmasta on tärkeää varmistaa tasapuolisesti kumppaneita kohteleva neuvottelu- ja sopimusprosessi ja sopimusehdot. Esimerkiksi salassapidosta, sopimuksen siirrosta, laskutuksesta tai asiakaspalvelusta kirjatut ehdot ovat saattaneet olla erilaisia saman viranomaisen eri yhteistyökumppaneiden kanssa ja aloitteesta tekemissä sopimuksissa. Yhtenäiset sopimusehdot edistävät samalla viranomaisen mahdollisuuksia toimia hyvänä yhteistyökumppanina ja suorittaa siltä edellytetyt tehtävät entistä sujuvammin. Käytäntöjen ja sopimusehtojen samankaltaisuus sujuvoittanee myös matkojen yhdistelyn laajenemista useampiin suomalaisiin kaupunkeihin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikenneviranomaisten tavoite myyntirajapintojen avaamiselle liikkumis- ja yhdistämispalveluille on helpottaa ja lisätä joukkoliikenteen käyttöä kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla ja osana matkaketjuja sekä yhdistelmissä muiden liikkumispalvelujen kanssa. Rajapinnan ylläpidosta aiheutuu viranomaiselle jatkuvia kuluja, joiden kattamiseksi liikennepalvelulaki mahdollistaa kohtuullisten maksujen veloittamisen rajapintaa hyödyntäviltä liikkumis- ja yhdistämispalvelutarjoajilta.

Liitteenä olevaa sopimusmallia on työstetty Jyväskylän, Tampereen, Waltti Solutions Oy:n sekä Paikallisliikenneliiton edustajien yhteisenä työskentelynä. Taustatiedoksi on kerrattu Traficomien ohjeistus, ja tarkasteltu aiemmin toimialalla tehtyjä sopimuksia. Sopimus on samankaltainen muun muassa HSL:n käyttämän sopimuksen kanssa.

Sopimusluonnos soveltuu liikennepalvelulain mukaisen kertalipun myyntirajapinnan ja mahdollisesti haltijakohtaisten lipputuotteiden avaamisen toteuttamiseen, mihin ei liity puolesta-asiointia. Tarkoitus on, että se sopii toimijoille pienistä yrityksistä kansainvälisiin toimijoihin.

Sopimukseen on kirjattu keskeiset avaamisprosessiin ja rajapinnan käyttöön liittyvät vaiheet ja velvoitteet, millä pyritään varmistamaan, että lippu toimii oikein ja näyttää oikealta.

Sopimuksessa tulee huomioida palvelun käyttäjän oikeudet, sillä matkaketjuja koskevaa palvelun käyttäjän suojaa koskevaa erityislainsäädäntöä ei ole olemassa. Operaattorin tulee välittää palvelunsa käyttäjälle joukkoliikenteen yleiset matkustus- ja matkaehdot. Sopimuksessa pääperiaatteena on, että rajapintaa käyttävällä operaattorilla on vastuu omaan palveluunsa liittyvästä asiakaspalvelusta ja reklamaatioiden käsittelystä.

Toimivaltaisen viranomaisen palvelun toiminnasta johtuvat operaattorin hyvitykset matkustajille voidaan vähentää TVV:lle tilitettävästä lipunmyynnin summasta, kun reklamaatiokäsittelyt ovat myös TVV:n tiedossa ja sen hyväksymiä, ja hyvitykset sen matkustus- ja matkaehtojen mukaisia.

Hyvään yhteistyöhön kuuluu, että tulossa olevista muutoksista tiedotetaan riittävän ajoissa toiselle osapuolelle. Sopimusosapuolten on välittömästi reagoitava mahdollisiin ongelmiin ja puutteisiin ja ilmoitettava niistä toisilleen.

Kumpikin sopimuksen osapuoli on oman palvelunsa rekisterinpitäjä. Osapuolet vastaavat kumpikin omassa toiminnassa käsiteltävien henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta ja että henkilötietoja käsitellessä noudatetaan tietosuojasetuksessa määritellyjä periaatteita, huolellisuutta ja hyvää tietojenkäsittelytapaa.

Koska kyseessä on liikennepalvelulain edellyttämä sopimuspakko, sopimus on laadittu toistaiseksi voimassa olevana, eikä toimivaltaisella viranomaisella voida kirjata operaattorin kanssa samanlaista irtisanomismahdollisuutta. Sopimus voidaan viranomaisen toimesta irtisanoa vain, jos operaattori ei täytä liikennepalvelulain mukaisia velvoitteitaan tai ylivoimaisen esteen tilanteessa. Purkaminen tulee kyseeseen, jos sopijapuoli olennaisesti rikkoo sopimuksen ehtoja tai liikennepalvelulain mukaisia velvoitteitaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom jakaa tietoa ja kehittää käytäntöjä rajapinnoista sopimiseen ja lippu- ja maksujärjestelmien yhteentoimivuuden edistämiseen. Keskeistä ohjeistusta löytyy sivulta Traficom sivustolta hakusanoilla Rajapintakäytännöt ja Liikkumisen rajapinnat.

Perusteltu syy sopimuksesta kieltäytymiseen voi Traficom ohjeistuksen mukaan liittyä lähinnä siihen, ettei osapuolta pystyittäisi luotettavasti yksilöimään (rekisteröity yritys/yhteisö, y-tunnus), sopijapuoli on asetettu konkurssiin, liiketoimintakieltoon tai sopijapuoleen liittyä lakisääteisiä tai kansainvälisiin sopimusvelvoitteisiin sisältyviä rajoitteita.

Puolesta-asiointia varten viranomaiset pyrkivät toteuttamaan suositeltavan ratkaisun ja sopimusmallin, kun se mahdollistuu. Puolesta-asiointiin ja henkilökohtaisiin etuuksiin liittyvät asiakasprosessit eivät kaikilta osin ole valmiita ja digitaalisia (esim. opiskelijastatuksen tai Kela-tukioikeuksien toteaminen) ja puolesta-asioinnin tietosuojakäytännöt ovat vielä epäselvät.

Joukkoliikenneviranomaisen omien tavoitteiden mukaiset palveluhankinnat liittyen esimerkiksi matkakorttilatausten myyntiin kioskeissa tai mitkä tahansa palvelusopimukset, joihin halutaan asettaa toimivaltaisen viranomaisen ehtoja ja tavoitteita, hankitaan ja sovitaan toisenlaisilla asiakirjoilla.

Ehdotus

Esittelijä: Jouko Hautamäki, yksikön päällikkö, kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikkö

Joukkoliikennejaosto päättää

- Hyväksyä liitteen sopimusluonnoksen toimivaltaisen viranomaisen yhteistyön lähtökohdaksi myyntirajapinnan avaamisessa ja valtuuttaa suunnittelu- ja kehittämisyksikön päällikön allekirjoittamaan sopimuksia myyntirajapinnan ja joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä liikkumis- ja yhdistämispalvelujen sovelluksissa.
- Tarjota myyntirajapinnassa CITY A -vyöhykkeen kertalipun, jossa on 60 minuutin käyttöaika ja josta liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoaja tilittää toimivaltaiselle viranomaiselle 3,10 euroa alv. 0 % per rajapinnasta haettu ja peruuttamaton lippu.
- Todeta, että toimivaltainen viranomainen ei maksa liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoajalle lipunmyynnistä palkkiota tai korvausta eikä rajapinnan käyttöönotosta ja käytöstä koituvia kustannuksia.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Joukkoliikennejaosto, 14.11.2023, § 38

Valmistelijat / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Joukkoliikennejaosto on kokouksessaan 23.5.2023 § 23 päättänyt tarjota myyntirajapinnassa CITY A -vyöhykkeen kertalipun, jossa on 60 minuutin käyttöaika ja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

josta liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoaja tilittää toimivaltaiselle viranomaiselle 3,10 euroa alv. 0 % per rajapinnasta haettu ja peruuttamaton lippu, sekä valtuuttaa suunnittelu- ja kehittämisyksikön päällikön allekirjoittamaan sopimuksia myyntirajapinnan ja joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä liikkumis- ja yhdistämispalvelujen sovelluksissa.

Keskusteluissa liikkumis- ja yhdistämispalvelujen tarjoajien kanssa on ilmennyt tarve lisätä myyntirajapintaan aikuisten 30 päivän kausilippu, jotta työsuhde-etuuksosovelluksissa voitaisiin myydä säännöllisille työmatkoille soveltuvia lipputuotteita. Työsuhde-etuuksia tarjoavat työnantajat tukevat muun muassa työntekijöiden työmatkoja. Tuetuissa työmatkoissa on paljon myynnin ja matkustuksen kasvumahdollisuuksia. Joukkoliikennejaostolle ehdotetaan, että myyntirajapintaa lisätään aikuisten kausilippu hintaan 50,00 € alv. 0 % per rajapinnasta noudettu ja peruuttamaton lippu.

Ehdotus

Esittelijä: Jouko Hautamäki, yksikön päällikkö, kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikkö

Joukkoliikennejaosto päättää

- Tarjota myyntirajapinnassa CITY A -vyöhykkeen aikuisten 30 päivän kausilipun, josta liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoaja tilittää toimivaltaiselle viranomaiselle 50,00 euroa alv. 0 % per rajapinnasta haettu ja peruuttamaton lippu.
- Valtuuttaa suunnittelu- ja kehittämisyksikön päällikön allekirjoittamaan sopimuksia myyntirajapinnan ja joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä liikkumis- ja yhdistämispalvelujen sovelluksissa.
- Todeta, että toimivaltainen viranomainen ei maksa liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoajalle lipunmyynnistä palkkiota tai korvausta eikä rajapinnan käyttöönotosta ja käytöstä koituvia kustannuksia.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Joukkoliikennejaosto, 13.05.2025, § 14

Valmistelija / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

1 Sopimusmalli myyntirajapinnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä

Joukkoliikennejaosto on kokouksessaan 23.5.2023 § 23 päättänyt tarjota myyntirajapinnassa CITY A -vyöhykkeen kertalipun, jossa on 60 minuutin käyttöaika ja josta liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoaja tilittää toimivaltaiselle viranomaiselle 3,10 euroa alv. 0 % per rajapinnasta haettu ja peruuttamaton lippu, sekä valtuuttaa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

suunnittelu- ja kehittämisyksikön päällikön allekirjoittamaan sopimuksia myyntirajapinnan ja joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä liikkumis- ja yhdistämispalvelujen sovelluksissa.

Myyntirajapintaan lisättiin aikuisten 30 päivän kausilippu joukkoliikennejaoston päätöksellä 14.11.2023 § 38, jotta työsuhde-etuussovelluksissa voitaisiin myydä säännöllisille työmatkoille soveltuvia lipputuotteita. Työsuhde-etuuksia tarjoavat työnantajat tukevat muun muassa työntekijöiden työmatkoja.

Tällä hetkellä Porin joukkoliikenteen kertalippuja CITY A -vyöhykkeelle myydään Matkahuollon, PayIQ:n ja Onnibussin sovelluksissa. Kausilippuja ei toistaiseksi myydä. Muissa Waltti-järjestelmää käyttävissä joukkoliikennekaupungeissa on ilmennyt tarve mahdollistaa myös kausilippujen myynti rajapinnan yli. Kausilippujen pitkän keston takia on ollut tarpeen päivittää sopimusehtoja erityisesti lipun teknisten virhetilanteiden ja väärinkäytön varalle. Waltti Solutions Oy on tehnyt uuden sopimusmallin yhteistyön pohjaksi yhdessä joukkoliikennekaupunkien edustajien kanssa.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää

- käyttää Waltti Solutions Oy:n sopimusmallia Sopimus myyntirajapinnan ja toimivaltaisen viranomaisen joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä, kun liikkumis- ja yhdistämispalvelua tarjoava toimija haluaa myydä Porin joukkoliikenteen lippuja
- todeta, että joukkoliikennejaoston päättämät lipputuotteiden voimassa olevat hinnat ovat myyntirajapinnassa liikkumis- ja yhdistämispalvelua tarjoavan toimijan käytettävissä
- valtuuttaa ympäristösuunnitteluyksikön päällikön allekirjoittamaan sopimuksia myyntirajapinnan ja joukkoliikenteen mobiililippujen käytöstä liikkumis- ja yhdistämispalvelujen sovelluksissa.
- todeta, että toimivaltainen viranomainen ei maksa liikkumis- ja yhdistämispalvelun tarjoajalle lipunmyynnistä palkkiota tai korvausta eikä rajapinnan käyttöönnotosta ja käytöstä koituvia kustannuksia.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tiedoksi

Waltti Solutions Oy

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaosto, § 16,29.03.2022
Elinvoima- ja ympäristölautakunta, § 95,24.05.2022
Elinvoima- ja ympäristölautakunta, § 148,10.08.2022
Kaupunginhallitus, § 494,22.08.2022
Vammaisneuvosto, § 17,12.03.2024
Elinvoima- ja ympäristölautakunta, § 55,17.04.2024
Kaupunginhallitus, § 211,06.05.2024
Vammaisneuvosto, § 32,07.05.2024
Vammaisneuvosto, § 42,13.08.2024
Vammaisneuvosto, § 61,08.10.2024
Kaupunginhallitus, § 11,13.01.2025
Joukkoliikennejaosto, § 5,04.02.2025
Elinvoima- ja ympäristölautakunta, § 16,05.02.2025
Joukkoliikennejaosto, § 15, 13.05.2025

§ 15

Näkövammaisen matkustajan ja hänen saattajansa vapaalippu

PRIDno-2021-3000

Joukkoliikennejaosto, 29.03.2022, § 16

Valmistelijat / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

1 Satakunnan Näkövammaiset ry:n aloite Porin joukkoliikennejaostolle näkövammaisen matkustajan ja hänen saattajansa vapaalipusta, henkilötiedot poistettu

Satakunnan Näkövammaiset ry on jättänyt 15.6.2021 päivätyn kuntalaisaloitteen, jossa esitetään, että näkövammaisille matkustajille ja heidän saattajilleen myönnetään maksuttomat matkat joukkoliikenteessä Porin Linjat Oy:n vuoroilla.

Satakunnan Näkövammaiset ry on 1990-luvulla neuvotellut Porin Linjojen kanssa oikeuden maksuttomiin matkoihin ja käytäntö on jatkunut Porin Linjat Oy:n käyttöoikeussopimuksen päättymiseen asti 6.6.2021. Sopimus on ollut yhdistyksen ja Porin Linjat Oy:n välinen. Porin Linjat Oy:llä on ollut käyttöoikeussopimuksensa nojalla oikeus päättää muista lipuista kuin tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päättämistä lipputuotteista.

Näkövammaisten maksuttomia matkoja ei huomioitu joukkoliikennejaoston päätöksessä (9.3.2021 § 15) hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä hyväksyttävistä lipputuotteista ja niiden käyttöehdoista, koska tietoa Satakunnan Näkövammaiset ry:n ja Porin Linjat Oy:n keskenään neuvottelemasta oikeudesta ei oltu annettu hankintasopimusta valmistelleille.

Toimikautensa päättäneen joukkoliikennejaoston jäsenet totesivat kuitenkin poliittisen tahtotilan olevan jatkaa maksuttomia matkoja, kunnes uusi joukkoliikennejaosto käsittelee asian uudelleen. Tästä johtuen näkövammaiset ja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

heidän saattajansa ovat saaneet matkustaa maksutta joukkoliikenteessä 7.6.2021 jälkeenkin. Lipputuotevalikoimaan ei ole tehty omaa lipputuotetta näkövammaisille, eikä heidän saattajilleen, ja siten kohderyhmän joukkoliikenteen käytöstä ja matkustusajoista tai -määristä ei ole myöskään käytettävissä rahastuslaitteista saatavaa tarkkaa dataa.

Satakunnan Näkövammaiset ry perustelee aloitteessaan maksuttomia matkoja mm. seuraavasti:

- osallistuminen yhdistysten toimintaan ja harrastaminen on helpompaa
- säästöjä perusturvalle kun kuljetuksiin ei käytetä sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisia taksikyytejä
- yhdenvertaisuuslain mukainen erityisryhmän positiivinen erityiskohtelu
- sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisin perustein ei myönnetä kuljetuksia kaikille näkövammaisille, vaikka heillä olisi liikkumisessa vaikeuksia ja he tarvitsevat avoimessa joukkoliikenteessä saattajan avukseen
- näkövammaiset ovat usein pienituloisia
- näkövammaisen maksaa oman matkansa lisäksi saattajansa matkan, jos käyttää maksullista joukkoliikennettä
- muissa kaupungeissa näkövammaisilla tai heidän saattajillaan on osin tai kokonaan maksuttomia matkoja

Arviointi

Porin perusturva myöntää vammaispalvelulain nojalla vaikeavammaisille henkilöille oikeuden kuljetuspalveluihin. Kuljetuspalvelun myöntämisen edellytyksenä on, että vaikeavammaisella henkilöllä on kohtuuttoman suuria vaikeuksia käyttää joukkoliikennettä. Porin perusturvan päätös myöntää kuljetuspalveluita asiakkaalle sisältää myös tiedon kuljetuspalveluun sisältyvistä muista palveluista.

Sosiaalihuoltolain nojalla järjestetään liikkumista tukevia palveluja henkilöille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään joukkoliikennettä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia, ja jotka tarvitsevat palvelua asioiden tai muun jokapäiväisen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi.

Sosiaali- ja vammaispalvelulain perusteella myönnetty kuljetuspalvelu on tarkoitettu vapaa-ajan matkoihin, asiointiin sekä työ- ja opiskelumatkoihin. Työ- ja opiskelumatkoja voi käyttää matkoihin työ- ja opiskelupaikan ja kodin välillä. Vapaa-ajan- ja asiointimatkoilla tarkoitetaan matkustamista paikkoihin, jossa asiakas esimerkiksi osallistuu harrastustoimintaan, tai muuhun sosiaalista vuorovaikutusta ylläpitävään toimintaan tai jokapäiväiseen asiointiin tarkoitettuja matkoja. Sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain perusteella myönnetty kuljetukset ovat omavastuullisia.

Perusturvalautakunta on vuoden 2021 aikana tehnyt uusia päätöksiä sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaisten kuljetusten myöntämisperusteista ja kilpailuttanut kuljetusten välityskeskukseen sekä autoilijat. Päätöksentekoon ja palvelukuvaukseen voi tutustua verkossa luettavissa olevissa pöytäkirjoissa

- Kyödyvälityksen kilpailutukseen 30.9.2021 § 252 asiatusnisteella PRIDno 2021-2899

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- Kuljetuspalvelun kilpailutukseen 21.10.2021 § 273 asiattunneella PRIDno 2021-4032
- Kuljetuspalvelun hankintaan 16.12.2021 § 320 asiattunneella PRIDno 2021-5635
- Palvelukuvaus sosiaalihuoltolain ja vammaispaalvelulain mukaisista henkilökujetuksista <https://pori.cloudnc.fi/download/noname/%7B1200225c-1844-444a-906c-2aeb70c30ac1%7D/2106626>

Sosiaalihuoltolain ja vammaispaalvelulain perusteella myönnettyjä kujetuksia käyttävät näkövammaiset maksavat siis omavastuun omista matkoistaan perusturvan kujetuspaalveluissa, kun taas avoimen joukkoliikenteen matkat ovat olleet maksuttomia näkövammaisille Satakunnan näkövammaiset ry:n ja Porin Linjat Oy:n sopimalla tavalla. Yhteiskunnan rahoituksella tarjottavat liikkumisen palvelut ovat näin ollen eriarvoistaneet näkövammaisia matkustajia. Lisäksi maksuttomien matkojen myöntäminen joukkoliikenteessä vain näkövammaisille ja heidän saattajilleen syrjii muista syistä vammaispaalvelulain mukaisiin tukitoimiin oikeutettuja henkilöitä, jotka matkustavat joukkoliikenteellä omakustanteisesti.

Sosiaalihuoltolain ja vammaispaalvelulain mukaiset päätökset liikkumisen tukemisesta ovat ensisijaisesti yksittäiseen henkilöön kohdentuvia yhteiskunnan tukimuotoja. Asiakkaalle myönnettävät kujetuspaalvelut ovat henkilökohtaisia ja asiakkaan tarpeen mukaan räätälöityjä palveluita. Tuen tarpeen arviointi on osa tuen hakijan yksilöllistä elämäntilanteen, varallisuuden ja terveydentilan selvittämistä. Liikkumisen tukeminen voi olla myös tuettuja matkoja joukkoliikenteessä tai matkustuksen harjoittelua saattajan kanssa. Toisin kuin liikkumisen tukemisen yksilöllisissä palvelupäätöksissä, aloitteessa näkövammaisia kohdellaan erityisryhmänä avoimessa joukkoliikenteessä, mikä ei ole yhdenvertaisuuslain mukaista positiivista erityiskohtelua.

Joukkoliikennejaoston päätöksessä (9.3.2021 § 15) lipputuotteista ja niiden käyttöehdoista hyödynnettiin tuoretta Suomen Paikallisliikenneliitto ry:n teettämää selvitystä joukkoliikenteen alennuslippujen perusteista ja vaikutuksista. Selvityksessä todetaan, että lippujärjestelmän selkeys ja lippujen hintojen edullinen hinnoittelu poistaa tarpeen lisäalennuksille, ellei niillä edistetä joukkoliikenteen toimivuutta ja sujuvuutta. Esimerkki edullisesta lipputuotteesta on 10-matkan sarjalippu, jolla voi maksaa kahden tai useamman henkilön matkan samanaikaisesti. Yhdessä 2,50 € arvoisessa lipussa on 120 minuutin vaihto aika. Tällöin matkustajan ja saattajan yhden yhteisen matkan hinta on 5,00 € per suunta vaihtoa huomioimatta. Vaihdon voi käyttää myös paluuseen. Toinen toimiva asiointilippu tuote on viiden tunnin matka-aikaan oikeuttava 5,00 € aikalippu.

Perusturvan järjestämät yksilölliset kujetuspaalvelut ja joukkoliikenteen matkat ovat molemmat yhdenvertaisesti omavastuullisia liikkumispalveluja kaikille käyttäjille, mistä johtuen näkövammaisten matkustamisen joukkoliikenteessä tulee jatkua maksullisena samoilla lipputuotteilla muiden joukkoliikenteen käyttäjien kanssa.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaosto päättää, että yhdenvertaisuuslain perusteella näkövammaisille ja heidän saattajilleen ei myönnetä maksuttomia matkoja joukkoliikenteessä 1.6.2022 alkaen.

Äänestykset

Tarja Grönblom teki Jussi Viertolan kannattamana seuraavan muutosehdotuksen: Näkövammaisille ja heidän saattajilleen säilytetään jatkossakin oikeus maksuttomiin matkoihin. Juha Hernberg kannatti pohjaehdotusta. Asiassa suoritettiin äänestys: JAA: Pohjaehdotus Ei: Tarja Grönblomin tekemä ja Jussi Viertolan kannattama muutosehdotus.

Jaa

Sirpa Björkbacka
Juha Hernberg

Ei

Ilpo Kyllönen
Tapio Lajunen
Mari Nurmi
Jussi Viertola
Mirva Virtanen
Jussi Ihamäki
Tarja Grönblom

Kokouskäsittely

Tarja Grönblom teki Jussi Viertolan kannattamana seuraavan muutosehdotuksen: Näkövammaisille ja heidän saattajilleen säilytetään jatkossakin oikeus maksuttomiin matkoihin.

Juha Hernberg kannatti pohjaehdotusta.

Asiassa suoritettiin äänestys:

JAA: Pohjaehdotus

Ei: Tarja Grönblomin tekemä ja Jussi Viertolan kannattama muutosehdotus.

Äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä ja 7 Ei-ääntä, ei tyhjiä.

Muutosehdotus hyväksyttiin äänin 2 - 7.

Päätös

Muutosehdotus hyväksyttiin äänin 2 - 7.

Elinvoima- ja ympäristölautakunta, 24.05.2022, § 95

Valmistelijat / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

1 Satakunnan Näkövammaiset ry:n aloite Porin joukkoliikennejaostolle näkövammaisen matkustajan ja hänen saattajansa vapaalipusta, henkilötiedot poistettu

Satakunnan Näkövammaiset ry on jättänyt 15.6.2021 päivätyn kuntalaisaloitteen, jossa esitetään, että näkövammaisille matkustajille ja heidän saattajilleen myönnetään maksuttomat matkat joukkoliikenteessä Porin Linjat Oy:n vuoroilla. Joukkoliikennejaosto on kokouksessaan 29.3.2022 § 16 päättänyt äänin 2-7 jatkaa näkövammaisten matkustajien oikeutta maksuttomiin matkoihin Porin joukkoliikenteessä. Asian käsittely on luettavissa historiatiedoissa.

Päätöksestä on saapunut 4.4.2022 oikaisuvaatimus, jossa todetaan seuraavasti:

"Vaadin oikaistavaksi liitteen [joukkoliikennejaoston päätösote 29.3.2022 § 16] mukaista päätöstä.

Perustelut: kaikki näkövammaiset eivät ole vaikeavammaisia. Siltä osin kuin näkövammaisen ei ole vaikeavammaisen hänelle ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta joukkoliikenteessä, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. - huom. jos terveet saavat maksuttoman kuljetuksen Yteriin, niin se pitää järjestää myös vaikeavammaisille, jotta kohtelu on yhdenvertaista!

Siltä osin kuin näkövammaisen on vaikeavammaisen tulee häneltä periä sama maksu kuin jos hän käyttäisi taksia, eli avustajan pitää päästä mukaan maksutta, mutta ei muita alennuksia, ellei sitten päätöstä muuteta siten, että kuka tahansa vaikeavammaisen, tai terve, pääsee Porin joukkoliikenteessä liikkumaan maksutta, asuinpaikasta ja kotikunnasta huolimatta. - alennus ei voi perustua henkilön kotikuntaan. Tästä Porin sosiaalitoimella on jo hallinto-oikeuden päätös.

Joka tapauksessa kuljetuksesta tulee aina periä joukkoliikenteen maksua vastaava maksu, jotta henkilöt ovat samassa asemassa muihin nähden. Tuskin kukaan näkövammaisenkaan pitää hyväksyttävänä sitä, että häntä kohdellaan vammansa takia muihin verrattua lainvastaisesti.

Vaikeavammaisuuden määrittely - Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivut

<https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/oikeuskaytanto/henkilokohtainen-apu/vaikeavammaisuuden-maarittely>

Arviointi

Oikaisuvaatimuksen tekijä esittää joukkoliikennejaoston päätöksen oikaisua siten, että kaikki vammaiset henkilöt maksavat omat matkansa avoimessa joukkoliikenteessä, eikä näkövammaisia kohdella erityisryhmänä, jolla on oikeus maksuttomiin matkoihin.

Oikaisuvaatimuksen perusteluja ja joukkoliikennejaoston päätöstä on arvioitava yhdenvertaisuuslain 1325/2014 § 13 nojalla, jonka mukaan syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaostolla on kaupungin hallintosäännön mukaisesti toimivalta päättää kustannuspaikan määrärahoilla hankittavan avoimen joukkoliikenteen lipputuotteiden käyttöehdoista ja hinnoista. Joukkoliikennejaostolle esitetty päätösehdotus 29.3.2022 § 16 oli, että "yhdenvertaisuuslain perusteella näkövammaisille ja heidän saattajilleen ei myönnetä maksuttomia matkoja joukkoliikenteessä 1.6.2022 alkaen." Joukkoliikennejaoston jäsen Tarja Grönblom teki Jussi Viertolan kannattamana seuraavan muutosehdotuksen: "Näkövammaisille ja heidän saattajilleen säilytetään jatkossakin oikeus maksuttomiin matkoihin". Joukkoliikennejaosto äänesti maksuttomien matkojen päättymisen ja jatkumisen väliltä. Äänestystulos 2-7 osoittaa joukkoliikennejaoston päättäjien tahtotilan jatkaa näkövammaisten maksuttomia matkoja Satakunnan Näkövammaiset ry:n ja Porin Linjat Oy:n 1990-luvulla sopiman käytännön mukaisesti.

Joukkoliikennejaostolla ei ole toimivaltaa sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain perusteella myönnettäviin kuljetuksiin ja niiden omavastuisiin, joista päättää perusturvalautakunta. Sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukaiset päätökset liikkumisen tukemisesta ovat ensisijaisesti yksittäiseen henkilöön kohdientuvia, henkilökohtaisia ja asiakkaan tarpeen mukaan räätälöityjä palveluja. Tuen tarpeen arviointi on osa tuen hakijan yksilöllistä elämäntilanteen, varallisuuden ja terveydentilan selvittämistä. Kaikki vammaiset henkilöt maksavat omavastuun omista matkoistaan perusturvan kuljetuspalveluissa.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Elinvoima- ja ympäristölautakunta päättää, että oikaisuvaatimus hylätään.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Elinvoima- ja ympäristölautakunta, 10.08.2022, § 148

Valmistelijat / lisätiedot:

Iiris Lehti, iiris.lehti@pori.fi

Liitteet

1 Valitus Turun hallinto-oikeuteen

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 (§ 95) päättänyt hylätä oikaisuvaatimuksen, joka koski joukkoliikennejaoston päätöstä näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomista matkoista avoimessa joukkoliikenteessä. Elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksestä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen.

Turun hallinto-oikeus on pyytänyt Porin kaupunginhallitusta hankkimaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan lausunnon, jossa annetaan selostus asiasta, vastataan valituksessa esitettyihin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausutaan esitetystä selvityksestä.

Selostus asiasta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 (§ 95) päättänyt hylätä joukkoliikennejaoston päätöksestä (29.3.2022, § 16) tehdyn oikaisuvaatimuksen koskien Satakunnan Näkövammaiset ry:n (yhdistys) kuntalaisaloitetta näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomista matkoista avoimessa joukkoliikenteessä. Joukkoliikennejaosto päätti äänin 7-2 jatkaa näkövammaisten matkustajien oikeutta maksuttomiin matkoihin Porin joukkoliikenteessä.

Yhdistys jätti kaupungille 15.6.2021 päivätyn kuntalaisaloitteen, jossa esitetään, että näkövammaisille matkustajille ja heidän saattajilleen myönnetään maksuttomat matkat joukkoliikenteessä sidosyksikkö Porin Linjat Oy:n vuoroilla.

Yhdistys on 1990-luvulla neuvotellut tuolloisen avoimen joukkoliikenteen liikenteenharjoittajan, Porin Linjat Oy:n kanssa näkövammaisten ja heidän saattajiensa oikeudesta maksuttomiin matkoihin.

Porin joukkoliikenteessä on vuonna 2021 toteutettu avoimen joukkoliikenteen järjestämistavan muutos, jossa käyttöoikeussopimukseen perustunut toteuttamismalli on vaihdettu hankintasopimukseen. Hankintasopimuksen mukainen liikenne on alkanut 7.6.2021. Liikenteenharjoittajana hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä toimii myös Porin Linjat Oy.

Aikaisemman käyttöoikeussopimuksen nojalla liikenteenharjoittajalla on ollut oikeus päättää muista lipuista kuin tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päättämistä lipputuotteista. Porin Linjat Oy:n on siten ollut mahdollista sopia halutessaan maksuttomista matkoista eri ryhmien kanssa.

Hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä viranomainen vastaa kaikista joukkoliikenteessä käytettävistä lipputuotteista. Järjestämistavan muutoksesta johtuen liikenteenharjoittajalla ei enää ole oikeutta sopia avoimessa joukkoliikenteessä käytettävistä lipputuotteista, vaan liikenteessä käytetään 7.6.2021 alkaen ainoastaan tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päättämiä lipputuotteita.

Joukkoliikennejaosto on 9.3.2021 (§ 15) päättänyt hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä käytettävissä lipputuotteista. Joukkoliikennejaoston päätöksen mukaan matkat ovat 7.6.2021 alkaen maksuttomia vain 0-7-vuotiaille lapsille sekä lastenvaunujen tai -rattaiden työntäjille.

Tieto liikenteenharjoittajan ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tuli toimivaltaisen viranomaisen tietoon vasta hankintasopimuksen alkamisen jälkeen. Näin ollen käyttöoikeussopimuksen aikaista käytäntöä näkövammaisten maksuttomista matkoista ei ole voitu ottaa huomioon päätettäessä hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä käyvistä lipputuotteista.

Toimivaltainen viranomainen sai tiedon yhdistyksen ja liikenteenharjoittajan sopimuksesta hankintasopimuksen alkamisen jälkeen kesällä 2021, jolloin oli käynnissä vielä aiemman joukkoliikennejaoston toimikausi. Tuolloisen joukkoliikennejaoston jäsenet ilmaisivat poliittisen tahtotilan olevan jatkaa maksuttomia matkoja, kunnes uusi joukkoliikennejaosto käsittelee asian uudelleen. Näkövammaisten ja heidän saattajiensa matkojen maksuttomuus on jatkunut hankintasopimuksen aikana niin sanotussa välitilassa odottaen, että uusi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

toimivaltainen joukkoliikennejaosto päättää asiasta ja mahdollisesta uudesta lipputuotteesta Porin paikallisliikenteessä. Nykyinen joukkoliikennejaosto käsitteli asiaa ensimmäistä kertaa yhdistyksen kuntalaisaloitteen pohjalta 29.3.2022.

Kuntalaisaloitetta koskeva joukkoliikennejaoston päätös ja edelleen elinvoima- ja ympäristölautakunnan oikaisuvaatimuksen hylkäävä päätös, joilla hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä jatketaan käyttöoikeussopimuksen aikaista liikenteenharjoittajan ja yhdistyksen välistä käytäntöä näkövammaisten ja heidän saattajiensa ilmaisista matkoista, tarkoittaa uuden lipputuotteen lisäämistä aikaisemmin päätettyjen lipputuotteiden valikoimaan ja uuden lipputuotteen käyttöehtojen määrittämistä.

Valitus

Valituksessa vaaditaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista. Valituksessa katsotaan, että lautakunnan päätös on ollut lainvastainen. Valituksen perusteluissa on viitattu aiempaan oikaisuvaatimukseen. Valituksen perustelujen mukaan kaikki näkövammaiset eivät ole vaikeavammaisia. Siltä osin kuin näkövammaisen ei ole vaikeavammaisen hänelle ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Mikäli terveet saavat maksuttoman kuljetuksen Yteriin, niin se pitää järjestää myös vaikeavammaisille, jotta kohtelu on yhdenvertaista. Valittajan mukaan nykyisin vaikeavammaisen maksaa esimerkiksi matkasta (taksilla) matkakeskus-Puuvilla yli kolme euroa, [avoimella joukkoliikenteellä kulkeva] terve henkilö maksaa yhden euron ja näkövammaisen ei maksa mitään.

Valituksessa vaaditaan, että näkövammaisten matkat on vähintäänkin rajoitettava samaan määrään kuin niillä kuljetuspalvelua saavilla, jotka eivät kykene linja-autoa käyttämään.

Lisäksi valittaja vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista viivästyskorkeineen. Perustelujen mukaan lautakunnan olisi alun alkaen tullut tehdä alkuperäisen esityksen mukainen lakiin perustuva päätös. Perustelujen mukaan se, että joissain toisessa kunnassa toimitaan lain vastaisesti tai se, että Porissa on aiemmin toimittu väärin, ei oikeuta tekemään virheellistä päätöstä.

Lautakunnan lausunto

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on päättänyt jatkaa näkövammaisten ja heidän saattajiensa matkoja yhdistyksen tekemän kuntalaisaloitteen mukaisesti. Yhdistys on kuntalaisaloitteessaan katsonut, että näkövammaisten vapaalippu sekä saattajan maksuton matkalippu lisäävät kohderyhmän yhdenvertaisuutta näkeviin nähden. Maksuton matkalippu mahdollistaa aktiivisemmän osallistumisen kodin ulkopuoleiseen toimintaan ja näin ehkäisee syrjäytymistä. Käytäntö vähentää sosiaalitoimen vastuulla olevien kuljetuspalvelujen kustannuksia. Maksuttomat matkaliput ovat YK:n vammaissopimuksen sekä yhdenvertaisuuslain hengen mukaisia.

Aloitetta on perusteltu lisäksi muun muassa siten, että kyseessä on yhdenvertaisuuslain mukainen erityisryhmän positiivinen erityiskohtelu ja yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset edistävät vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta, sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisin perustein ei myönnetä kuljetuksia kaikille näkövammaisille, vaikka heillä olisi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

liikkumisessa vaikeuksia ja he tarvitsevat avoimessa joukkoliikenteessä saattajan avukseen, näkövammaiset ovat usein pienituloisia, näkövammaisen maksaa oman matkansa lisäksi saattajansa matkan, jos käyttää maksullista joukkoliikennettä sekä sillä, että muissa kaupungeissa näkövammaisilla tai heidän saattajillaan on osin tai kokonaan maksuttomia matkoja.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaan kuitenkin sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää [positiivinen erityiskohtelu].

Valituksessa on katsottu, että näkövammaisten tulisi maksaa joukkoliikenteen käytöstä kuten muutkin matkustajat, eikä näkövammaisia tulisi kohdella erityisenä ryhmänä. Lautakunta on katsonut näkövammaisille ja heidän saattajilleen myönnetyn oikeuden maksuttomaan joukkoliikenteeseen yhdenvertaisuuslain mukaisesti positiiviseksi erityiskohteluksi kansalaisaloitteen mukaisesti. Näkövammaisia on kohdeltu useiden muidenkin kaupunkien joukkoliikenteessä erityisryhmänä, joka on oikeutettu yhdenvertaisuuslain positiiviseen erityiskohteluun. Positiivisesta erityiskohtelusta ja sen kohdistumisista erityisryhmiin ei ole soveltamiskäytäntöä joukkoliikenteen toimialueelta. Voimassa olevat käytännöt ovat lähtökohtaisesti peräisin ennen nykyisen ja jo kumotun yhdenvertaisuuslain voimaantuloa.

Ehdotus

Esittelijä: Jouko Hautamäki, yksikön päällikkö, kasvu- ja työllisyyspalvelut -yksikkö

Elinvoima- ja ympäristölautakunta päättää antaa kaupunginhallitukselle yllä olevan lausunnon.

Pöytäkirja tämän asiakohdan osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Pöytäkirja tämän asiakohdan osalta tarkastettiin kokouksessa.

Kaupunginhallitus, 22.08.2022, § 494

Valmistelijat / lisätiedot:

Johanna Jokelainen, hallintopäällikkö, johanna.jokelainen@pori.fi

Liitteet

1 Valitus Turun hallinto-oikeuteen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Porin kaupungin elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 (§ 95) päättänyt hylätä oikaisuvaatimuksen, joka koski joukkoliikennejaoston päätöstä näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomista matkoista avoimessa joukkoliikenteessä. Elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksestä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen.

Turun hallinto-oikeus on pyytänyt Porin kaupunginhallitusta hankkimaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan lausunnon, jossa annetaan selostus asiasta, vastataan valituksessa esitettyihin vaatimuksiin ja niiden perusteluihin sekä lausutaan esitetystä selvityksestä.

Selostus asiasta

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 (§ 95) päättänyt hylätä joukkoliikennejaoston päätöksestä (29.3.2022, § 16) tehdyn oikaisuvaatimuksen koskien Satakunnan Näkövammaiset ry:n (yhdistys) kuntalaisaloitetta näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomista matkoista avoimessa joukkoliikenteessä. Joukkoliikennejaosto päätti äänin 7-2 jatkaa näkövammaisten matkustajien oikeutta maksuttomiin matkoihin Porin joukkoliikenteessä.

Yhdistys jätti kaupungille 15.6.2021 päivätyn kuntalaisaloitteen, jossa esitetään, että näkövammaisille matkustajille ja heidän saattajilleen myönnetään maksuttomat matkat joukkoliikenteessä sidosyksikkö Porin Linjat Oy:n vuoroilla.

Yhdistys on 1990-luvulla neuvotellut tuolloisen avoimen joukkoliikenteen liikenteenharjoittajan, Porin Linjat Oy:n kanssa näkövammaisten ja heidän saattajiensa oikeudesta maksuttomiin matkoihin.

Porin joukkoliikenteessä on vuonna 2021 toteutettu avoimen joukkoliikenteen järjestämistavan muutos, jossa käyttöoikeussopimukseen perustunut toteuttamismalli on vaihdettu hankintasopimukseen. Hankintasopimuksen mukainen liikenne on alkanut 7.6.2021. Liikenteenharjoittajana hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä toimii myös Porin Linjat Oy.

Aikaisemman käyttöoikeussopimuksen nojalla liikenteenharjoittajalla on ollut oikeus päättää muista lipuista kuin tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päättämistä lipputuotteista. Porin Linjat Oy:n on siten ollut mahdollista sopia halutessaan maksuttomista matkoista eri ryhmien kanssa.

Hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä viranomainen vastaa kaikista joukkoliikenteessä käytettävistä lipputuotteista. Järjestämistavan muutoksesta johtuen liikenteenharjoittajalla ei enää ole oikeutta sopia avoimessa joukkoliikenteessä käytettävistä lipputuotteista, vaan liikenteessä käytetään 7.6.2021 alkaen ainoastaan tieliikenteen toimivaltaisen viranomaisen päättämiä lipputuotteita.

Joukkoliikennejaosto on 9.3.2021 (§ 15) päättänyt hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä käytettävissä lipputuotteista. Joukkoliikennejaoston päätöksen mukaan matkat ovat 7.6.2021 alkaen maksuttomia vain 0-7-vuotiaille lapsille sekä lastenvaunujen tai -rattaiden työntäjille.

Tieto liikenteenharjoittajan ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tuli toimivaltaisen viranomaisen tietoon vasta hankintasopimuksen alkamisen jälkeen. Näin ollen käyttöoikeussopimuksen aikaista käytäntöä näkövammaisten maksuttomista

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

matkoista ei ole voitu ottaa huomioon päätettäessä hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä käyvistä lipputuotteista.

Toimivaltainen viranomainen sai tiedon yhdistyksen ja liikenteenharjoittajan sopimuksesta hankintasopimuksen alkamisen jälkeen kesällä 2021, jolloin oli käynnissä vielä aiemman joukkoliikennejaoston toimikausi. Tuolloisen joukkoliikennejaoston jäsenet ilmaisivat poliittisen tahtotilan olevan jatkaa maksuttomia matkoja, kunnes uusi joukkoliikennejaosto käsittelee asian uudelleen. Näkövammaisten ja heidän saattajiensa matkojen maksuttomuus on jatkunut hankintasopimuksen aikana niin sanotussa välitilassa odottaen, että uusi toimivaltainen joukkoliikennejaosto päättää asiasta ja mahdollisesta uudesta lipputuotteesta Porin paikallisliikenteessä. Nykyinen joukkoliikennejaosto käsittelee asiaa ensimmäistä kertaa yhdistyksen kuntalaisaloitteen pohjalta 29.3.2022.

Kuntalaisaloitetta koskeva joukkoliikennejaoston päätös ja edelleen elinvoima- ja ympäristölautakunnan oikaisuvaatimuksen hylkäävä päätös, joilla hankintasopimuksen mukaisessa liikenteessä jatketaan käyttöoikeussopimuksen aikaista liikenteenharjoittajan ja yhdistyksen välistä käytäntöä näkövammaisten ja heidän saattajiensa ilmaisista matkoista, tarkoittaa uuden lipputuotteen lisäämistä aikaisemmin päätettyjen lipputuotteiden valikoimaan ja uuden lipputuotteen käyttöehtojen määrittämistä.

Valitus

Valituksessa vaaditaan elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksen kumoamista. Valituksessa katsotaan, että lautakunnan päätös on ollut lainvastainen. Valituksen perusteluissa on viitattu aiempaan oikaisuvaatimukseen. Valituksen perustelujen mukaan kaikki näkövammaiset eivät ole vaikeavammaisia. Siltä osin kuin näkövammaisen ei ole vaikeavammaisen hänelle ei pitä myöntää maksutonta kuljetusta, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Mikäli terveet saavat maksuttoman kuljetuksen Yteriin, niin se pitää järjestää myös vaikeavammaisille, jotta kohtelu on yhdenvertaista. Valittajan mukaan nykyisin vaikeavammaisen maksaa esimerkiksi matkasta (taksilla) matkakeskus-Puuvilla yli kolme euroa, [avoimella joukkoliikenteellä kulkeva] terve henkilö maksaa yhden euron ja näkövammaisen ei maksa mitään.

Valituksessa vaaditaan, että näkövammaisten matkat on vähintäänkin rajoitettava samaan määrään kuin niillä kuljetuspalvelua saavilla, jotka eivät kykene linja-autoa käyttämään.

Lisäksi valittaja vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista viivästyskorkeineen. Perustelujen mukaan lautakunnan olisi alun alkaen tullut tehdä alkuperäisen esityksen mukainen lakiin perustuva päätös. Perustelujen mukaan se, että joissain toisessa kunnassa toimitaan lain vastaisesti tai se, että Porissa on aiemmin toimittu väärin, ei oikeuta tekemään virheellistä päätöstä.

Elinvoima- ja ympäristölautakunnan lausunto

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on päättänyt jatkaa näkövammaisten ja heidän saattajiensa matkoja yhdistyksen tekemän kuntalaisaloitteen mukaisesti. Yhdistys on kuntalaisaloitteessaan katsonut, että näkövammaisten vapaalippu sekä saattajan maksuton matkalippu lisäävät kohderyhmän yhdenvertaisuutta näkeviin nähden.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Maksuton matkalippu mahdollistaa aktiivisemman osallistumisen kodin ulkopuoleiseen toimintaan ja näin ehkäisee syrjäytymistä. Käytäntö vähentää sosiaalitoimen vastuulla olevien kuljetuspalvelujen kustannuksia. Maksuttomat matkaliput ovat YK:n vammaissopimuksen sekä yhdenvertaisuuslain hengen mukaisia.

Aloitetta on perusteltu lisäksi muun muassa siten, että kyseessä on yhdenvertaisuuslain mukainen erityisryhmän positiivinen erityiskohtelu ja yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset edistävät vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta, sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisin perustein ei myönnetä kuljetuksia kaikille näkövammaisille, vaikka heillä olisi liikkumisessa vaikeuksia ja he tarvitsevat avoimessa joukkoliikenteessä saattajan avukseen, näkövammaiset ovat usein pienituloisia, näkövammaisen maksaa oman matkansa lisäksi saattajansa matkan, jos käyttää maksullista joukkoliikennettä sekä sillä, että muissa kaupungeissa näkövammaisilla tai heidän saattajillaan on osin tai kokonaan maksuttomia matkoja.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaan kuitenkin sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää [positiivinen erityiskohtelu].

Valituksessa on katsottu, että näkövammaisten tulisi maksaa joukkoliikenteen käytöstä kuten muutkin matkustajat, eikä näkövammaisia tulisi kohdella erityisenä ryhmänä. Lautakunta on katsonut näkövammaisille ja heidän saattajilleen myönnetyn oikeuden maksuttomaan joukkoliikenteeseen yhdenvertaisuuslain mukaiseksi positiiviseksi erityiskohteluksi kansalaisaloitteen mukaisesti. Näkövammaisia on kohdeltu useiden muidenkin kaupunkien joukkoliikenteessä erityisryhmänä, joka on oikeutettu yhdenvertaisuuslain positiiviseen erityiskohteluun. Positiivisesta erityiskohtelusta ja sen kohdistumisista erityisryhmiin ei ole soveltamiskäytäntöä joukkoliikenteen toimialueelta. Voimassa olevat käytännöt ovat lähtökohtaisesti peräisin ennen nykyisen ja jo kumotun yhdenvertaisuuslain voimaantuloa.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Kaupunginhallitus päättää antaa asiassa hallinto-oikeudelle elinvoima- ja ympäristölautakunnan laatiman lausunnon.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Satakunnan Näkövammaiset ry on ottanut yhteyttä vammaisneuvostoon näkövammaisten ja heidän avustajiensa maksuttomasta kulkemisesta Porin joukkoliikenteessä. Joukkoliikennejaosto ja elinvoima- ja ympäristölautakunta ovat käsitelleet aihetta vuonna 2022, tarkemmat tiedot löytyvät historiatiedoista. Elinvoima- ja ympäristölautakunnan päätöksestä on valitettu Turun hallinto-oikeuteen.

Ehdotus

Merkitään käyty keskustelu tiedoksi.

Päätös

Vammaisneuvosto merkitsi käydyn keskustelun tiedoksi ja jää odottamaan hallinto-oikeuden päätöstä.

Merkitään, että tämän asiakohdan käsittelyn jälkeen käsiteltiin lisäpykälä § 23.

Elinvoima- ja ympäristölautakunta, 17.04.2024, § 55

Valmistelijat / lisätiedot:

Iiris Lehti, iiris.lehti@pori.fi

Liitteet

1 Turun hallinto-oikeuden päätös 10.4.2024, H608/2024, henkilötiedot peitetty

Joukkoliikennejaosto päätti 29.3.2022 (§ 16) Satakunnan Näkövammaiset ry:n kuntalaisaloitteen pohjalta, että näkövammaisille ja heidän saattajilleen säilytetään jatkossakin oikeus maksuttomiin matkoihin yleisessä joukkoliikenteessä.

Joukkoliikennejaoston päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, jonka elinvoima- ja ympäristölautakunta hylkäsi päätöksellään 24.5.2022 § 95. Oikaisuvaatimuksen tekijä valitti asiasta Turun hallinto-oikeuteen.

Valituksessaan oikaisuvaatimuksen tekijä vaati, että elinvoima- ja ympäristölautakunnan ja joukkoliikennejaoston päätökset on kumottava. Valituksen mukaan näkövammaisten henkilöiden maksuttomat matkat on ainakin rajoitettava samaan määrään kuin sellaisten kuljetuspalvelua saavien henkilöiden, jotka eivät kykene käyttämään linja-autoa. Porin kaupunki on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut viivästyskorkoineen.

Ei-vaikeavammaisille näkövammaisille henkilöille ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta joukkoliikenteessä, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Jos terveet henkilöt saavat maksuttoman kuljetuksen Porin Yyteriin, niin sellainen pitää järjestää myös vaikeavammaisille henkilöille.

Kaikki näkövammaiset henkilöt eivät ole vaikeavammaisia. Kohtelun tulisi olla yhdenvertaista. Vaikeavammainen henkilö maksaa esimerkiksi taksilla kuljettavasta

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Porin Matkakeskuksen ja Porin Puuvillan välisestä matkasta yli kolme euroa, terve henkilö euron. On kyseenalaista minkä vuoksi näkövammaisen henkilö ei maksa samasta matkasta mitään.

Asian aikaisempi käsittely löytyy historiatiedoista.

Turun hallinto-oikeuden päätös

Turun hallinto-oikeus antoi päätöksen asiasta 10.4.2024. Hallinto-oikeus ei tutki valittajan vaatimusta näkövammaisten henkilöiden maksuttomien matkojen määrän rajoittamisesta. Hallinto-oikeus on muilta osin tutkinut valituksen ja hylkää sen. Hallinto-oikeus hylkää valittajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Hallinto-oikeus toteaa perusteluinaan seuraavaa:

”Asiassa on valittajan kunnallisvalituksesta ratkaistavana, ovatko elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaoston päätös 29.3.2022 sekä elinvoima- ja ympäristölautakunnan oikaisuvaatimus päätös 24.5.2022 valittajan esittämillä perusteilla kuntalain 135 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla lainvastaisia. Kysymys on siitä, voidaanko näkövammaisten henkilöiden ja heidän saattajiensa maksuttomien joukkoliikennematkojen katsoa olevan yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaista positiivista erityiskohtelua. Valituksenalaisilla päätöksillä 29.3.2022 ja 24.5.2022 ei ole päätetty kenenkään osalta sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisista kuljetuksista eikä terveiden henkilöiden maksuttomista kuljetuksista. Hallinto-oikeus ei näin ollen arvioi tässä yhteydessä tällaisiin kuljetuksiin liittyviä kysymyksiä.

Hallinto-oikeus katsoo, että elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaoston päätöksen tarkoituksena on näkövammaisten eli heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien edistäminen. Näkövammaisten henkilöiden ja heidän saattajiensa maksuttomalla joukkoliikenteellä pyritään edistämään näkövammaisten tosiasiallista yhdenvertaisuutta mahdollistamalla heille liikkuminen ja osallistuminen yhteiskunnan toimintaan vastaavin tavoin kuin henkilöillä, joilla ei ole näkövammaa. Päätöksen tarkoituksena ovat siten yhdenvertaisuuslain ja vammaisyleissopimuksen tavoitteiden mukaisia. Asiassa ei voida myöskään todeta, että näkövammaisten henkilöiden positiivista erityiskohtelua koskevien toimien tavoite olisi yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa tarkoitettu tavoin esimerkiksi teknisen kehityksen vuoksi Porin seudullisessa joukkoliikenteessä jo muulla tavoin toteutunut tai tosiasiallinen yhdenvertaisuus olisi muutoin jo saavutettu. Ottaen huomioon, että kysymys on lippujen hinnoittelua koskevasta päätöksestä, on päätös luonteeltaan määräaikainen ja muutettavissa tilanteessa, jossa positiivisen erityiskohtelun tarvetta ei katsota esimerkiksi teknisen kehityksen vuoksi enää olevan. Myös tämä puoltaa toimenpiteen oikeasuhtaisuutta. Se, että joillakin näkövammaisilla henkilöillä on oikeus vammaispalvelulain tai sosiaalipalvelulain mukaisiin liikkumista tukeviin palveluihin, ei myöskään anna aihetta katsoa, että kaikkiin näkövammaisiin ja heidän saattajiinsa kohdistuva joukkoliikenteen maksuttomuus olisi suhteettoman pitkälle menevä näkövammaisten positiivista erityiskohtelua. Hallinto-oikeus katsoo, että joukkoliikennejaoston päätöksessä on kysymys oikeasuhtaisuudesta ja sallitusta yhdenvertaisuuslain 9 §:ssä tarkoitetusta näkövammaisten henkilöiden positiivisesta erityiskohtelusta. Kysymys ei siten ole myöskään syrjinnästä.

Edellä mainituin perustein elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaosto sekä elinvoima- ja ympäristölautakunta eivät ole ylittäneet toimivaltaansa eivätkä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

joukkoliikennejaoston päätös 29.3.2022 sekä lautakunnan oikaisuvaatimus päätös 25.5.2022 ole muutoinkaan valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastaisia. Valitus on näin ollen hylättävä.”

Hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Elinvoima- ja ympäristölautakunta merkitsee Turun hallinto-oikeuden päätöksen 10.4.2024, H608/2024 tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Kaupunginhallitus, 06.05.2024, § 211

Valmistelijat / lisätiedot:

Iiris Lehti, iiris.lehti@pori.fi

Liitteet

1 Turun hallinto-oikeuden päätös 10.4.2024, H608/2024, henkilötiedot peitetty

Joukkoliikennejaosto päätti 29.3.2022 (§ 16) Satakunnan Näkövammaiset ry:n kuntalaisaloitteen pohjalta, että näkövammaisille ja heidän saattajilleen säilytetään jatkossakin oikeus maksuttomiin matkoihin yleisessä joukkoliikenteessä.

Joukkoliikennejaoston päätöksestä tehtiin oikaisuvaatimus, jonka elinvoima- ja ympäristölautakunta hylkäsi päätöksellään 24.5.2022 § 95. Oikaisuvaatimuksen tekijä valitti asiasta Turun hallinto-oikeuteen.

Valituksessaan oikaisuvaatimuksen tekijä vaati, että elinvoima- ja ympäristölautakunnan ja joukkoliikennejaoston päätökset on kumottava. Valituksen mukaan näkövammaisten henkilöiden maksuttomat matkat on ainakin rajoitettava samaan määrään kuin sellaisten kuljetuspalvelua saavien henkilöiden, jotka eivät kykene käyttämään linja-autoa. Porin kaupunki on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut viivästyskorkoineen.

Ei-vaikeavammaisille näkövammaisille henkilöille ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta joukkoliikenteessä, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Jos terveet henkilöt saavat maksuttoman kuljetuksen Porin Ytyeriin, niin sellainen pitää järjestää myös vaikeavammaisille henkilöille.

Kaikki näkövammaiset henkilöt eivät ole vaikeavammaisia. Kohtelun tulisi olla yhdenvertaista. Vaikeavammainen henkilö maksaa esimerkiksi taksilla kuljettavasta Porin Matkakeskuksen ja Porin Puuvillan välisestä matkasta yli kolme euroa, terve henkilö euron. On kyseenalaista minkä vuoksi näkövammainen henkilö ei maksa samasta matkasta mitään.

Asian aikaisempi käsittely löytyy historiatiedoista.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Turun hallinto-oikeuden päätös

Turun hallinto-oikeus antoi päätöksen asiasta 10.4.2024. Hallinto-oikeus ei tutki valittajan vaatimusta näkövammaisten henkilöiden maksuttomien matkojen määrän rajoittamisesta. Hallinto-oikeus on muilta osin tutkinut valituksen ja hylkää sen. Hallinto-oikeus hylkää valittajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Hallinto-oikeus toteaa perusteluinaan seuraavaa:

”Asiassa on valittajan kunnallisvalituksesta ratkaistavana, ovatko elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaoston päätös 29.3.2022 sekä elinvoima- ja ympäristölautakunnan oikaisuvaatimuspäätös 24.5.2022 valittajan esittämillä perusteilla kuntalain 135 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla lainvastaisia. Kysymys on siitä, voidaanko näkövammaisten henkilöiden ja heidän saattajiensa maksuttomien joukkoliikennematkojen katsoa olevan yhdenvertaisuuslain 9 §:n mukaista positiivista erityiskohtelua. Valituksenalaisilla päätöksillä 29.3.2022 ja 24.5.2022 ei ole päätetty kenenkään osalta sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaisista kuljetuksista eikä terveiden henkilöiden maksuttomista kuljetuksista. Hallinto-oikeus ei näin ollen arvioi tässä yhteydessä tällaisiin kuljetuksiin liittyviä kysymyksiä.

Hallinto-oikeus katsoo, että elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaoston päätöksen tarkoituksena on näkövammaisten eli heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien edistäminen. Näkövammaisten henkilöiden ja heidän saattajiensa maksuttomalla joukkoliikenteellä pyritään edistämään näkövammaisten tosiasiallista yhdenvertaisuutta mahdollistamalla heille liikkuminen ja osallistuminen yhteiskunnan toimintaan vastaavin tavoin kuin henkilöillä, joilla ei ole näkövammaa. Päätöksen tarkoituksena ovat siten yhdenvertaisuuslain ja vammaisyleissopimuksen tavoitteiden mukaisia. Asiassa ei voida myöskään todeta, että näkövammaisten henkilöiden positiivista erityiskohtelua koskevien toimien tavoite olisi yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa tarkoitettu tavoin esimerkiksi teknisen kehityksen vuoksi Porin seudullisessa joukkoliikenteessä jo muulla tavoin toteutunut tai tosiasiallinen yhdenvertaisuus olisi muutoin jo saavutettu. Ottaen huomioon, että kysymys on lippujen hinnoittelua koskevasta päätöksestä, on päätös luonteeltaan määräaikainen ja muutettavissa tilanteessa, jossa positiivisen erityiskohtelun tarvetta ei katsota esimerkiksi teknisen kehityksen vuoksi enää olevan. Myös tämä puoltaa toimenpiteen oikeasuhtaisuutta. Se, että joillakin näkövammaisilla henkilöillä on oikeus vammaispalvelulain tai sosiaalipalvelulain mukaisiin liikkumista tukeviin palveluihin, ei myöskään anna aihetta katsoa, että kaikkiin näkövammaisiin ja heidän saattajiinsa kohdistuva joukkoliikenteen maksuttomuus olisi suhteettoman pitkälle menevää näkövammaisten positiivista erityiskohtelua. Hallinto-oikeus katsoo, että joukkoliikennejaoston päätöksessä on kysymys oikeasuhtaisesta ja sallitusta yhdenvertaisuuslain 9 §:ssä tarkoitetusta näkövammaisten henkilöiden positiivisesta erityiskohtelusta. Kysymys ei siten ole myöskään syrjinnästä.

Edellä mainituin perustein elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaosto sekä elinvoima- ja ympäristölautakunta eivät ole ylittäneet toimivaltaansa eivätkä joukkoliikennejaoston päätös 29.3.2022 sekä lautakunnan oikaisuvaatimuspäätös 25.5.2022 ole muutoinkaan valituksessa esitetyillä perusteilla lainvastaisia. Valitus on näin ollen hylättävä.”

Hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Inna, kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus merkitsee Turun hallinto-oikeuden päätöksen 10.4.2024, H608 /2024 tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Vammaisneuvosto, 07.05.2024, § 32

Liitteet

1 Turun hallinto-oikeuden päätös 10.4.2024, H608/2024, henkilötiedot peitetty

Hallinto-oikeus on antanut päätöksensä näkövammaisten ja heidän saattajiensa joukkoliikenteen maksuttomiin matkoihin liittyvästä valituksesta ja hylännyt sen. Hallinto-oikeus katsoo, että elinvoima- ja ympäristölautakunnan joukkoliikennejaoston päätöksen tarkoituksena on näkövammaisten eli heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien edistäminen ja että päätöksen tarkoituksena ovat yhdenvertaisuuslain ja vammaisyleissopimuksen tavoitteiden mukaisia. Hallinto-oikeuden päätös ei ole lainvoimainen. Päätös ja asian aiempi käsittely löytyvät historiatiedoista.

Ehdotus

Vammaisneuvosto merkitsee asian tiedoksi.

Päätös

Vammaisneuvosto merkitsi asian tiedoksi.

Vammaisneuvosto, 13.08.2024, § 42

Näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomien matkojen tilannetta avoimessa joukkoliikenteessä on seurattu vammaisneuvoston kokouksissa. Keskusteluissa on pohdittu lausunnon jättämistä joukkoliikennejaostolle.

Asian aiempi käsittely näkyy historiatiedoissa.

Ehdotus

Vammaisneuvosto valtuuttaa työryhmän laatimaan lausunnon kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta ja lähettämään sen joukkoliikennejaostolle.

Päätös

Vammaisneuvosto valtuutti työryhmän laatimaan lausunnon kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta ja lähettämään sen joukkoliikennejaostolle.

Vammaisneuvosto, 08.10.2024, § 61

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Liitteet

1 Vammaiset joukkoliikenteessä - vammaisneuvoston lausunto

Näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomien matkojen tilannetta avoimessa joukkoliikenteessä on seurattu vammaisneuvoston kokouksissa. Vammaisneuvosto valtuutti kokouksessaan 13.8.2024 § 42 työryhmän laatimaan lausunnon kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta ja lähettämään sen joukkoliikennejaostolle. Lausunnossa otettiin kantaa kokouksessa keskustellun mukaisesti myös muiden vammaisten kuin näkövammaisten maksuttomiin matkoihin joukkoliikenteessä. Esityslistan liitteenä oleva lausunto on lähetetty joukkoliikennejaostolle 2.10.2024.

Ehdotus

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 11

Valmistelijat / lisätiedot:

Iiris Lehti, iiris.lehti@pori.fi

Liitteet

1 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös, 3.12.2024, 3455/2024

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 hylännyt joukkoliikennejaoston 29.3.2022 (§ 16) päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen. Joukkoliikennejaosto päätti kuntalaisaloitteen pohjalta äänin 2-7 jatkaa näkövammaisten matkustajien oikeutta maksuttomiin matkoihin Porin joukkoliikenteessä.

Lautakunnan päätöksestä valitettiin Turun hallinto-oikeuteen. Valituksessa vaadittiin lautakunnan päätöksen kumoamista lainvastaisena. Valituksen perusteluissa on viitattu aiempaan oikaisuvaatimukseen. Valituksen perustelujen mukaan kaikki näkövammaiset eivät ole vaikeavammaisia. Siltä osin kuin näkövammaisen ei ole vaikeavammaisen hänelle ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Kaupunginhallitus on antanut asiasta lausunnon hallinto-oikeudelle 22.8.2022.

Turun hallinto-oikeus on päätöksellään 10.4.2024 hylännyt valituksen niiltä osin kuin se ei ole jättänyt valitusta tutkimatta.

Valittaja on ollut tyytymätön hallinto-oikeuden päätökseen ja hakenut siihen muutosta toimittamalla korkeimmalle hallinto-oikeudelle valituslupahakemuksen ja valituksen.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 3.12.2024 hylännyt valituslupahakemuksen todeten, että asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi ei ole valitusluvan myöntämisen perustetta. Korkein hallinto-oikeus ei siten ole antanut, eikä tule antamaan, ratkaisua valitukseen.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Inna, kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää merkitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Joukkoliikennejaosto, 04.02.2025, § 5

Valmistelijat / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

- 1 Vammaiset joukkoliikenteessä - vammaisneuvoston lausunto
- 2 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös, 3.12.2024, 3455/2024
- 3 Turun hallinto-oikeuden päätös 10.4.2024, H608/2024, henkilötiedot peitetty
- 4 Valtuustoaloite PRIDno-2022-2844, henkilötiedot peitetty
- 5 Liite Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto, henkilötiedot peitetty

Korkein hallinto-oikeus 871/2024 on hylännyt Turun hallinto-oikeuden H608/2024 tehdyn valituslupahakemuksen näkövammaisen henkilön ja hänen saattajansa oikeudesta maksuttomaan matkaan Porin joukkoliikenteessä. Turun hallinto-oikeuden päätös asiassa on täten lainvoimainen. Päätöksessä vahvistetaan, että elinvoima- ja ympäristölautakunta ja sen alainen Porin seudun joukkoliikennejaosto eivät ole ylittäneet toimivaltaansa, eivätkä joukkoliikennejaoston päätös 29.3.2022 sekä siitä tehty oikaisuvaatimus päätös 25.5.2022 ole valituksessa esitetyin perustein lainvastaisia. Asian aikaisempi käsittely on näkyvissä käsittelyhistoriassa.

Turun hallinto-oikeuden päätöksessä annetaan oikeudellista neuvontaa, miten yhdenvertaisuutta ja näkövammaisten positiivista erityiskohtelua voidaan joukkoliikenteessä toteuttaa. Yhdenvertaisuusvaltuutetun hallinto-oikeudelle antaman lausunnon mukaan:

- näkövammaisten henkilöiden liikkuminen sekä ympäristön ja tilan hahmottaminen on haastavampaa kuin henkilöllä, jolla ei ole näkövammaa
- näkövammaisten henkilöiden itsenäisen matkustamisen hankaluus tulee ilmi esimerkiksi joukkoliikennevälineeseen nousemisen yhteydessä, matkan maksamisen tai lipun leimaamisen yhteydessä, oikealla pysäkillä poisjäämisen kohdalla ja joukkoliikennevälineestä ulospääsyn yhteydessä
- joukkoliikenteen kaluston ja rahastuksen tekninen kehitys mahdollistaa esteettömän matkustamisen ja erityisryhmien huomioimisen eri tavalla kuin Porin Linjat Oy:n ja Satakunnan Näkövammaiset ry:n sopimuksen syntyhetkellä 1990-luvulla
- eräissä muissa kunnissa näkövammaiset henkilöt ja heidän saattajansa ovat oikeutettuja maksuttomaan joukkoliikenteeseen
- positiivisen erityiskohtelu on oikeasuhtaista, kun toimenpiteet ovat määräaikaista ja niistä voidaan luopua kun tavoite on saavutettu.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa pohditaan myös, miten "...henkilön avun tarvetta tulee aina arvioida suhteessa sekä toimintaympäristöön että vammaisen henkilön yksilölliseen elämäntilanteeseen. Positiivisen erityiskohtelun määräaikaaisuuden oikeasuhteisuutta on arvioitava joukkoliikennevälineiden teknisen kehityksen lisäksi sitä taustaa vasten, että esimerkiksi näkövamma on pysyvä asiantila, mikä lähtökohtaisesti voi tarkoittaa, että positiivista erityiskohtelua toteuttavat toimenpiteet ovat pitkäaikaisia. Lisäksi arvioinnissa on merkityksellistä se, onko joukkoliikenteen kulkuvälineillä matkustaminen Porissa nykyisin esteetöntä näkövammaiselle ja myös muille vammaisryhmille. Arvioitaessa positiivisen erityiskohtelun toimenpiteiden ja maksuttoman joukkoliikenteen ulottamista koskemaan myös muita vammaisia henkilöitä kuin näkövammaisia henkilöitä on lähtökohta se, että jos vamma estää käyttämästä julkista joukkoliikennettä tosiasiallisesti yhdenmukaisesti vammattomaan ihmiseen verrattuna, tulisi maksuttomuuden koskea myös muita henkilöryhmiä."

Porin joukkoliikenteessä maksuttomiin matkoihin oikeutettuja ovat 0-7 -vuotiaat lapset ja pientä lasta vaunuissa tai rattaissa kuljettava henkilö. Positiivinen erityiskohtelu on kaikkein pienimpiin lapsiin pitkäaikaista, koska maksuttomia matkoja voi tehdä aina kahdeksanteen syntymäpäivään saakka.

Lastenvaunujen tai -rattaiden avulla lasta kuljettavan henkilön maksuton matkustus oikeus päättyy, kun lapsi kasvaa omin jaloin kulkeväksi. Lastenvaunuissa lepäävää pientä lasta ei voi jättää ilman aikuisen valvontaa maksamisen ajaksi, ja koska maksu suoritetaan kuljettajan luona, maksaminen poistumatta lapsen luota on teknisesti mahdotonta.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös vaikeavammaisten omavastuusta

Vammaispalvelulaki takaa liikkumispalveluja henkilöille, joilla on vaikeuksia omatoimisessa liikkumisessa. Tukipäätökset ovat yksilölliseen tarveharkintaan perustuvia. Liikkumispalvelujen omavastuuta (ns. lipun hinta) ohjaa korkeimman hallinto-oikeuden päätös 2020:20. Siitä todetaan, että sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista annetun asetuksen 6 §:n "pääsäännön mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu. Korkein hallinto-oikeus katsoo, että asetuksen säännöksen loppuosa, jonka mukaan maksu voi olla edellä mainittuun maksuun verrattavissa oleva kohtuullinen maksu, tulee sovellettavaksi lähinnä silloin, kun paikkakunnalla ei ole sellaista julkista liikennettä, jonka maksuja voitaisiin käyttää perusteena asiakasmaksujen enimmäismäärälle. Vaikeavammaisille henkilöille järjestettävistä yksittäisistä kuljetuspalvelumatkoista voidaan siten yleispäätöksellä päättää perittäväksi enintään paikkakunnan julkisen liikenteen kertalipun hintaa vastaava maksu."

Porissa vaikeavammaisen henkilön kuljetuspalvelujen omavastuu on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen perusteella 3,50 euroa. Porin joukkoliikenteen kustannuksista noin 70 % katetaan verovaroin ja matkustajat maksavat lipputuloina 30 %. Edulliset lippujen hinnat mahdollistavat myös takseilla toteutettavien vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen alhaiset omavastuut. Porin joukkoliikenteessä on käytössä tasahintainen aikuisten kertamaksu 3,50 euroa matkan pituudesta riippumatta. Ainoa poikkeus on CITY-vyöhykkeen edullinen yhden euron lippu.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vammaispalvelulaki

Joukkoliikenneviranomaisen ei järjestä vammaisten henkilöiden liikkumispalveluja eikä tuota palveluliikennettä (sopeutetut reitit, aikataulut ja avustava kuljettaja). Satakunnan hyvinvointialue vastaa vammaispalvelulain 675/2023 nojalla myönnettävän liikkumisen tuen päätöksistä uuden, vuoden alusta voimaan tulleen lainsäädännön nojalla.

28 §

"Vammaisella henkilöllä on oikeus saada tarvitsemansa kohtuullinen liikkumisen tuki, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia."

29 §

"Vammaisen henkilön liikkumisen tuki voidaan toteuttaa: 1) kuljetuspalveluna; 2) henkilökohtaisen avun avulla; 3) saattajan avulla; 4) antamalla taloudellisena tukena henkilön käyttöön auto tai muu hänelle soveltuva kulkuneuvo; 5) myöntämällä auton tai muun kulkuneuvon hankintaan taloudellista tukea; 6) muulla soveltuvalla tavalla."

30 §

"Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tukea työ- ja opiskelumatkoihin sekä työllistymistä tukevan toiminnan, työtoiminnan, valmennuksen, erityisen osallisuuden tuen, tuetun päätöksenteon, vaativan moniammatillisen tuen ja lyhytaikaisen huolenpidon matkoihin välttämättä tarvitsemansa määrä. Muun tavanomaisen elämän matkoihin on oikeus saada liikkumisen tukea vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, ellei vammaisen henkilö hae tätä pienempää määrää matkoja. Vammaisella henkilöllä on oikeus tehdä matkan aikana kohtuullinen pysähdys tai poikkeama asiointia varten."

Saattajat

Vammaisille henkilöille tarkoitettujen asumispalvelujen työntekijät matkustavat asukkaiden kanssa heitä saattaessaan työnjohto-oikeuden velvoittamana. Tällöin työnantaja antaa toimintaohjeet matkan maksamiseen. Muutamissa asumisyksiköissä on käytössä työnantajan kustantamia yhteiskäyttöisiä Porin joukkoliikenteen matkakortteja ja arvolippuja saattotehtäviin.

Vammaisille lapsille järjestetyssä perusopetuksessa harjoitellaan lasten kanssa joukkoliikenteessä kulkemista. Tätä varten ohjaajalla on käytössään Porin kaupungin sivistystoimialan kustantama lippu matkojen maksamista varten.

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta on tehnyt päätöksen 12.6.2024 näkövammaisten maksuttomista matkoista seuraavin perusteluin:

"Busseissa ja ratikoissa maksutapoina ovat matkakortti, mobiililippu, lähimaksu sekä ennakoon ostettava paperinen lippu. Kaikki matkaliput vahvistetaan aina kyytiin nousemalla lippulaitteella. Lippulaitteissa on kosketusnäyttö ja näytön käyttö perustuu visuaalisiin valintoihin. Näkövammaisen on käytännössä vaikea ostaa tai vahvistaa matkalippu kosketusnäytön ja visuaalisten valintojen vuoksi. Tämän perusteella näkövammaisille mahdollistetaan matkustaminen ilman lippua. Tämä positiivinen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

erityistoimi otetaan käyttöön Nyssen talviaikataulukauden 2024 yhteydessä ja se on voimassa toistaiseksi. Lippulaitteen muutosten yhteydessä käytäntöä arvioidaan uudelleen."

Tampereen joukkoliikenteessä ei voi maksaa käteisellä, eikä ratikoissa ole kuljettajaa tai rahastajaa avustamassa matkustajia maksamisessa. Porin joukkoliikenteessä matkustajat nousevat bussiin etuovesta ja kuljettaja rahastaa, opastaa ja valvoo maksamista. Teknistä estettä maksamiselle ei ole samalla tavalla kuin Tampereella.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta on päättänyt 11.12.2024 vammaisen vapaakortin poistamisesta. Turussa "työssäkäyvät vammaiset ovat 1980-luvulla alkaneen käytännön mukaisesti oikeutettuja vapaakorttiin (jäljempänä vammaisen vapaakortti), jolla saa rajattomat matkat Turun seudun joukkoliikenteessä. Edellä mainitun vammaisen vapaakortin saaminen edellyttää lääkärin allekirjoittamaa hakemusta, jossa haittaluokaksi on määritelty vähintään 12. Samalla hakemuksella haetaan myös Fölin yleinen vammaisalennus. Hakemus toimitetaan Turun seudun joukkoliikenteelle, ja sillä saa pysyvän alennuksen Fölin kausi- ja arvokortteihin. Vammaisen vapaakortin saamiseksi vaaditaan myös työnantajan allekirjoittama todistus tai vaihtoehtoisesti Turun kaupungin työkeskusten ilmoitus työssäkäynnistä. Työssäkäyvän vammaisen tulee toimittaa todistus työpaikasta Fölille vuosittain, työkeskusten työntekijälistat toimitetaan keskitetysti kerran vuodessa.

Työssäkäyville vammaisille tarjottu etu asettaa saman asiakasryhmään kuuluvat henkilöt keskenään epätasa-arvoiseen asemaan. Vammaisten asiakasryhmälle tarjotaan jo nykyisellään alennushintaiset matkat. Oikeus vammaisen vapaakorttiin on tarkoituksenmukaista poistaa, jolloin samalla asiakasryhmällä olisi samat alennukset. Kokonaan maksuttomien matkojen tarjoaminen tietyille asiakasryhmälle ei kuulu Turun seudun joukkoliikenteen tehtäviin. On myös huomattava, että mikään muu joukkoliikenneviranomainen Suomessa ei tarjoa vastaavaa etua."

Waltti-joukkoliikennekaupungit

Vammaisten henkilöiden matkustusoikeudet eri Waltti-kaupungeissa selvitettiin 14. tammikuuta 2025 joukkoliikenneverkkoosivujen avulla. Otannassa oli mukana 15 kaupunkia, joista yhden verkkosivuilla ei kerrottu etuuksista tai alennuksista ollenkaan (eli ei ilmeisesti ole tehty päätöksiä). Yleisimmin kaikki vammaiset henkilöt maksavat omat matkansa eikä heillä ole vammaisuuden nojalla oikeutta alennuksiin tai etuuksiin (13/15 kaupunkia). Ainoastaan Mikkeli on erikseen todettu, että "Näkövammainen sekä henkilön saattaja kulkevat maksutta, vammaisen on esitettävä näkövammaiskortti".

Vammaisen henkilön saattaja oli oikeutettu maksuttomaan matkaan 13/15 kaupungissa. Saattamisen veloitetta oli tarkennettu verkkosivuilla esimerkiksi ilmaisulla "saattajan tulee avustaa saatettavaansa koko matkan ajan". Apuna käytetään hyvinvointialueen kuljetuspalvelupäätöstä tai EU:n vammaiskortin A -merkintää.

Valtuustoaloite

Laajalti eri poliittiset ryhmät keskusteluun yhdistänyt valtuustoaloite *Joukkoliikenteessä käytössä oleva etu näkövammaisille laajennetaan koskemaan kaikkia vammaisryhmiä*

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

siten, että oikeutus etuun todennetaan EU:n vammaiskortilla jätettiin 30.5.2022.

Aloitteessa pohdittiin yhdenvertaisuuden toteutumista tilanteessa, jossa joukkoliikennematkat ovat maksuttomat vain näkövammaisille. Aloitteessa todettiin muun muassa, että "...lähtökohtaisesti voidaan toki kyseenalaistaa vammaisryhmien erityiskohtelu maksuttomien matkojen osalla verrattuna vaikkapa työttömiin tai ikäihmisiin, mutta lain tarkoittamaksi erilaiseksi kohteluksi ja asianmukaiseksi mukautukseksi voitaneen tulkita esimerkiksi avustajaa liikkumiseensa tarvitsevan vammaisen liikkumismahdollisuuksien parantamisen... nykyisellään maksuttomat joukkoliikennematkat asettavat näkövammaiset ja muut vammaisryhmät eriarvoiseen asemaan keskenään."

Valtuustoaloitteessa esitettiin, että

1. maksuton joukkoliikenne -etu laajennetaan koskemaan kaikkia EU:n vammaiskortin saaneita henkilöitä mahdollisine avustajineen ja etu todennettaisiin linja-autoon noustessa esittämällä EU:n vammaiskortti, tai mikäli poliittisessa päätöksenteossa todetaan tämän vaihtoehdon kustannusvaikutus joukkoliikenteen kokonaiskuluihin liian suureksi,
2. rajataan maksuton joukkoliikenne -etu koskemaan A-merkinnällä varustetun EUn vammaiskortin haltijaa ja hänen avustajaansa, tai pienimmän kustannusvaikutuksen aiheuttavalla tavalla
3. rajataan maksutonta etua yleisesti niin, että A-merkinnällä varustetun EU:n vammaiskortin haltijan avustaja saa maksuttoman matkan, mutta avustettava maksaa oman matkansa.

Joukkoliikennejaosto vastasi aloitteeseen kertomalla keskeneräisestä valitusmenettelystä ja että yhdenvertaisuuslain tulkinta on hyvin vaikeaa, joten on järkevä odottaa hallinto-oikeuden ratkaisua valitusasiassa ja ratkaisun sisältämää oikeudellista arviointia ja ohjausta yhdenvertaisuuslain tulkinnasta, ennen kuin etuutta maksuttomiin matkoihin laajennetaan muihin vammaisryhmiin.

Kustannusarviota maksuttomien matkojen vaikutuksista joukkoliikenteen lipputuloihin ei tuolloin tehty. Vuoden 2024 aikana noin 3500 matkaa merkittiin irtolippu-toiminnolla rahastuslaitteille. Irtolippu-toiminto kerää eri syistä liputtomina tehtäviä matkoja, esimerkiksi jos tietoliikennekatkos estää lipun lukemisen rahastuslaitteella. Yksittäisiä maksuttomaan matkaan oikeutettuja näkövammaisia tai saattajia on tilastoitu irtolippu-toiminnolla rahastuslaitteelle, koska heille ei ole tehty omia lipputuotteita.

Tilastoinnin puute vaikeuttaa kustannusten arviointia. Varmasti kuitenkin tiedetään, että kesästä 2023 alkaen Satakunnan hyvinvointialue on ostanut kuukausittain 30-40 kausilippua säännölliseen työtoimintaan osallistuville vammaisille tilaamalla matkakorttien lataukset etänä. Tilaukset ja laskutukset ovat säästäneet merkittävästi taloushallinnon työaikaa ja kuluja, koska keskitetty toimintatapa vähentää töitä sekä tilaajan päässä.

Mikäli oikeutta maksuttomiin matkoihin laajennettaisiin kaikkiin vammaisiin henkilöihin, hyvinvointialue saisi sekä hyötyjä että taloudellisia säästöjä, mutta kustannukset vammaisten kuljetuksista joukkoliikenteessä jäisivät kokonaan kaupungille. Kaupunki menettäisi vähintään Satakunnan hyvinvointialueen vammaispalvelulain nojalla maksamat noin 20 000 euron vuotuiset lipputulot.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vammaisneuvosto

Porin kaupungin vammaisneuvoston 19.9.2024 päivätyn lausunnon mukaan kaikilla vammaisilla tulee olla oikeus maksuttomiin matkoihin paikallisliikenteessä kuten useimmissa suurissa kaupungeissa, ja mahdollinen avustaja matkustaa käytännössä aina ilman maksua muualla kuin Porissa.

Porin vammaisneuvosto esittää, että Porin joukkoliikenteessä maksuttomaan matkaan olisi aina oikeutettu:

1. Henkilö, joka käyttää pyörätuolia tai valkoista keppiä sekä tämän avustaja (myös ilman EU-vammaiskorttia)
2. Vammainen henkilö, jolla on EU:n vammaiskortti. Jos kortissa on avustajatunnus, on maksuttomaan matkaan oikeutettu myös henkilön avustaja.

EU:n vammaiskortti

Joukkoliikennejaosto ei ole tehnyt päätöstä hyväksyä EU:n vammaiskorttia maksuttoman matkan todentamisen välineenä Porin joukkoliikenteessä. Porin joukkoliikenteessä ei käytetä EU:n vammaiskorttia etuuksien tai alennusten todistamiseen. EU:n Vammaiskortin saa esittää kuljettajalle, jos haluaa kuljettajalta apua ja tarvitsee erityistä tukea vuorovaikutukseen vammaiskortin symboleista.

EU:n vammaiskortti on vapaaehtoinen vuorovaikutuksen ja osallistumisen väline. Maksullisessa kortissa on haltijan valokuva, nimi ja syntymäaika. Kortti myönnetään kymmenen vuoden määräajaksi, jos hakijalla on myönteinen päätös jostakin seuraavasta etuudesta tai palvelusta:

Kelan etuudet ja palvelut:

- alle 16-vuotiaan vammaistuki
- 16 vuotta täyttäneen vammaistuki
- eläkettä saavan hoitotuki
- kuulovammaisen tulkkauspalvelu (A)
- kuulo- ja näkövammaisen tulkkauspalvelu (A)
- puhevammaisen tulkkauspalvelu (A).

Muut päätökset (useimmiten hyvinvointialueen etuuksia ja palveluja):

- vammaispalvelulain mukainen päivätoimintapäätös
- vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelupäätös
- sosiaalihuoltolain mukainen liikkumisen tuen päätös (ns. kuljetuspalvelupäätös)
- päätös saattajapalvelusta (A) (osana vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelupäätöstä tai sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa päätöstä)
- näkövammaiskortti (A)
- omaishoidosopimus (vammaiskortti tarkoitettu omaishoidettavalle) (A)
- vammaispalvelulain mukainen palveluasumispäätös (A)
- päätös vammaispalvelulain mukaisesta henkilökohtaisesta avusta (A)
- erityishuolto-ohjelman mukainen päätös ja siihen liittyvät palvelut (A)
- erityisen tuen päätös (A)
- hengityshalvauspäätös (A).

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Edellä mainitut päätökset vammaiselle henkilölle myönnettävistä palveluista ja etuuksista ovat useimmiten määräaikaista ja asiakkaan muuttuvaan tarpeeseen sidottuja. EU:n vammaiskortin pitkä voimassaoloaika ei tosiasiallisesti kerro kortinhaltijan voimassa olevista tukipäätöksistä, etuuksista tai käyttämisestä palveluista. Kortin kääntöpuolen symbolit auttavat vammaista henkilöä ilmaisemaan avuntarvetta käyntipalveluissa, joiden henkilökunta osaa symbolien avulla auttaa asiakasta löytämään tukea palvelussa asiointiin, esimerkiksi induktiosilmukan.

Näkövammaisten edunvalvontajärjestö

Näkövammaisten liitto ja Satakunnan Näkövammaiset ry on 28.6.2024 (PRIDno 2024-2729) vaatinut noudattamaan 29.3.2022 joukkoliikennejaostossa tehtyä päätöstä näkövammaisten ja heidän saattajiensa maksuttomista matkoista, sekä kirjaamaan sen mukaisen ohjeistuksen Porin joukkoliikenteen matkakortti- ja matkustusehtoihin (voimassa 1.1.2024 alkaen). Näkövammaisten matkojen maksuttomuus on jatkunut 1990-luvun sopimuksesta käytettävissä olevan käytännön ja perimätiedon varassa, koska kumpikaan sopimuksen tehnyt osapuoli (Satakunnan näkövammaiset ry ja Porin Linjat Oy) ei ole esittänyt kirjallista sopimusta maksuttomasta oikeudesta. Oikeutta ei ole kirjattu matkustusohjeisiin, koska valitusmenettely on ollut kesken.

Kuljettajan toiminta rahastustilanteessa

Joukkoliikenteessä kuljettaja ei näe matkustajien matkakorteilta, sovelluksesta tai lähimaksusta matkustajan henkilötietoja. Liput luetaan rahastuslaitteella, joka vahvistaa onko lippu voimassa vai ei. Jos matkustaja on nuori henkilö, hänen pitää pyydettyä todistaa ikänsä jos haluaa ostaa tai matkustaa lasten lipputuotteilla (8-16 -vuotiaat) tai nuorten (17-25 -vuotiaat) kausilipulla.

Mikäli oikeus maksuttomiin matkoihin todennetaan linja-autossa näyttämällä henkilötietoja sisältävää EU:n vammaiskorttia, kuljettaja joutuu käsittelemään matkustajan henkilötietoja ja myös muut matkustajat havaitsevat erityiskohtelua maksutilanteessa. Porin Linjat Oy:n kanssa käydyssä neuvotteluissa 31.12.2024 liikenteenharjoittaja totesi, että kuljettajan työn kannalta henkilöllisyyden tarkistaminen EU:n vammaiskortista ei ole ongelmallista.

Yhteenveto

Näkövammaisten, muiden vammaisten henkilöiden ja saattajien maksuttomat matkat ja valitusmenettely tehdyistä päätöksistä vuosien 2021-2024 aikana ovat herättäneet arvokasta keskustelua yhdenvertaisuudesta. Turun hallinto-oikeuden päätös on ohjannut Tampereen ja Turun päätöksentekoa vammaisten henkilöiden matkoja koskeissa etuuksissa. Porissa maksuttomista matkoista tehty aloitteet ovat monitavoitteisia ja keskenään ristiriitaisia.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon perusteella joukkoliikennejaoston on ensisijaisesti päätettävä, onko joukkoliikenteen lipun maksaminen linja-autossa kuljettajalle käteisellä, älypuhelimien sovelluksella, matkakortilla tai maksukortin lähimaksulla tosiasiallinen tekninen, ei-taloudellinen este näkövammaisten henkilöiden joukkoliikenteen käytölle, ennen kuin voidaan päättää maksuttomien matkojen olevan positiivista erityiskohtelua myös muille vammaisille henkilöille.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaosto päättää:

- merkitä Turun hallinto-oikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset tiedoksi.
- käydä evästyskeskustelua näkövammaisten ja muiden vammaisten henkilöiden joukkoliikenteen käytöstä ja lippujen maksamisesta sekä menettelytavoista.

Päätös

Joukkoliikennejaosto merkitsi Turun hallinto-oikeuden ja Korkeimman hallinto-oikeuden päätökset tiedoksi. Lisäksi jaosto kävi evästyskeskustelun näkövammaisten ja muiden vammaisten henkilöiden joukkoliikenteen käytöstä ja lippujen maksamisesta sekä menettelytavoista.

Elinvoima- ja ympäristölautakunta, 05.02.2025, § 16

Valmistelijat / lisätiedot:

Iiris Lehti, iiris.lehti@pori.fi

Liitteet

1 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös, 3.12.2024, 3455/2024

Elinvoima- ja ympäristölautakunta on 24.5.2022 hylännyt joukkoliikennejaoston 29.3.2022 (§ 16) päätöksestä tehdyn oikaisuvaatimuksen. Joukkoliikennejaosto päätti kuntalaisaloitteen pohjalta äänin 2-7 jatkaa näkövammaisten matkustajien oikeutta maksuttomiin matkoihin Porin joukkoliikenteessä.

Lautakunnan päätöksestä valitettiin Turun hallinto-oikeuteen. Valituksessa vaadittiin lautakunnan päätöksen kumoamista lainvastaisena. Valituksen perusteluissa on viitattu aiempaan oikaisuvaatimukseen. Valituksen perustelujen mukaan kaikki näkövammaiset eivät ole vaikeavammaisia. Siltä osin kuin näkövammaisen ei ole vaikeavammaisen hänelle ei pidä myöntää maksutonta kuljetusta, ellei sitä myönnetä samoin perustein kuin sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua saaville ja terveillekin henkilöille. Kaupunginhallitus on antanut asiasta lausunnon hallinto-oikeudelle 22.8.2022.

Turun hallinto-oikeus on päätöksellään 10.4.2024 hylännyt valituksen niiltä osin kuin se ei ole jättänyt valitusta tutkimatta.

Valittaja on ollut tyytymätön hallinto-oikeuden päätökseen ja hakenut siihen muutosta toimittamalla korkeimmalle hallinto-oikeudelle valituslupahakemuksen ja valituksen.

Korkein hallinto-oikeus on päätöksellään 3.12.2024 hylännyt valituslupahakemuksen todeten, että asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi ei ole valitusluvan myöntämisen perustetta. Korkein hallinto-oikeus ei siten ole antanut, eikä tule antamaan, ratkaisua valitukseen.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Elinvoima- ja ympäristölautakunta päättää merkitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Joukkoliikennejaosto, 13.05.2025, § 15

Valmistelija / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Satakunnan Näkövammaiset ry on jättänyt 15.6.2021 päivätyn kuntalaisaloitteen, jossa esitetään, että näkövammaisille matkustajille ja heidän saattajilleen myönnetään maksuttomat matkat joukkoliikenteessä Porin Linjat Oy:n vuoroilla. Kuntalaisaloitteen käsittely on edennyt valitusmenettelyjen kautta Turun hallinto-oikeuteen, josta on saatu lainvoimainen päätös. Joukkoliikennejaosto kävi kokouksessaan 4.2.2025 § 4 evästyskeskustelua Turun hallinto-oikeuden päätöksessä annetusta oikeudellista neuvonnasta, miten yhdenvertaisuutta ja näkövammaisten positiivista erityiskohtelua voidaan joukkoliikenteessä toteuttaa. Asian aikaisempi käsittely on nähtävissä käsittelyhistoriassa.

Hallinto-oikeuden päätöksen nojalla joukkoliikennejaosto päättää näkövammaisten oikeudesta maksuttomiin matkoihin. Hallinto-oikeuden päätöksessä ja sen sisältämässä yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnossa pohditaan joukkoliikenteen rahastuksen teknistä kehitystä ja maksamisen esteitä esimerkkinä HSL:n lipunmaksupäätelaitteet, joiden käyttö perustuu visuaalisiin valintoihin ja jotka on todettu näkövammaisille esteelliseksi myös Tampereella ratikan käyttöönoton yhteydessä. Päätöksessä ei kuitenkaan todeta eikä arvioida miten Porin joukkoliikenteessä maksaminen on mahdollista. Joukkoliikennejaoston evästyskeskustelussa todettiin, että joukkoliikenteen lipun maksaminen linja-autossa kuljettajalle käteisellä, älypuhelimien sovelluksella, matkakortilla tai maksukortin lähimaksulla ei ole tosiasiallinen tekninen, ei-taloudellinen este näkövammaisten henkilöiden joukkoliikenteen käytölle. Siksi ei ole perusteita myöntää näkövammaisille henkilöille maksuttomia matkoja, koska etuus olisi taloudellinen tukitoimi vain yhdelle vammaisryhmälle.

Kuntalaisaloitteen jättämisestä tähän hetkeen saakka näkövammaiset ovat saaneet matkustaa maksutta Porin joukkoliikenteessä. Saattajien maksuttomat matkat ovat päättyneet jo aiemmin, koska joukkoliikennejaosto ei ole tehnyt päätöstä kaikkien vammaisten henkilöiden saattajien oikeudesta maksuttomiin matkoihin.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää, että näkövammaisten henkilöiden matkat ovat maksullisia 1.7.2025 alkaen.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Tiedoksi

Satakunnan Näkövammaiset ry, Porin Linjat Oy, vammaisneuvosto, Satakunnan hyvinvointialue/vammaispalvelut

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Joukkoliikennejaosto, § 6,04.02.2025
Joukkoliikennejaosto, § 16, 13.05.2025

§ 16

Radiomainnonnän vaikuttavuustutkimus

PRIDno-2025-378

Joukkoliikennejaosto, 04.02.2025, § 6

Valmistelijat / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

1 Porin joukkoliikenteen asiakaskyselyn tulokset 2024

Joukkoliikenteellä on ollut oma markkinointisuunnittelija ja markkinoinnin määräraha 0,1 M€ omalla kustannuspaikalla vuodesta 2023 alkaen. Matkojen määrän kasvu on edelleen lisännyt työmäärää asiakaspalvelun puolella ja antanut myös dataa viestintä- ja markkinointitoimenpiteiden suunnittelua varten. Iso osa markkinointisuunnittelijan työajasta kuluu puhelin- ja käyntiasiakaspalvelun taustatukena, lippu- ja maksujärjestelmän ylläpitotehtävissä, verkkosivuissa ja somemainonnassa, yritysmyyntissä, asiakaspalautteen käsittelyssä, lippujen virheostojen selvittelyssä ja koulumatkojen hallinnoinnissa koulusihteerien tukena. Markkinoinnin tukipalveluja ostetaan Porin kaupungin puitesopimuksen mukaisesti Make it Simple -yritykseltä (Staart Oy).

Vuodelle 2024 joukkoliikenteelle on asetettu kaupungin talousarviokirjassa seuraavat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, joiden saavuttamiseksi johdonmukaista markkinoinnin tavoitteena oli, ja on edelleen, madaltaa kynnystä astua bussiin ja lisätä tietoisuutta maksamisen helppoudesta.

- Joukkoliikenteen kerta- ja vuorokausilipputuotteita ostetaan yhä enemmän älypuhelimien sovelluksella ja lähimaksulla käteisen sijaan. Syksyllä 2024 sovelluksella ja lähimaksulla maksetaan enemmän lippuja (kpl) kuin käteisellä (verrataan syys-marraskuun lipputuotejakaumaa vuoteen 2022). Tulos: sovelluksessa ostoja tehtiin 18 000 (+ 20 %) ja käteisellä 58 000 (+ 48 %), lähimaksulla maksettiin 35 000 matkaa. Käteisen suosio jatkui erityisesti Citylinjalla ostettujen yhden euron lippujen ansiosta.
- Reittien 2, 3, 4, 6, 8, 12, 34, 35 ja 66 vuoroväliä tihennetään ja liikennöintiäikää pidennetään syksystä 2023 alkaen. Parannuksiin käytetään 630 000 € vuosittain. Joukkoliikennematkojen määrä kasvaa ympärivuotisilla vahvan palvelutason reiteillä syys-marraskuussa 2024 vuoden 2022 samaan aikaan verrattuna. Tulos: matkoja tehtiin 29 000 (+ 13 %) enemmän eli keskimäärin joka päivä 80 matkaa lisää.
- Joukkoliikenteen lipputuotot nousevat 3 %:ia vuoden 2023 tilinpäätöksen luvusta tehtyjen matkojen määrän kasvaessa. Vuonna 2023 lipputuotot olivat 2,16 M€. Tulos: matkoja tehtiin 150 000 (+ 10 %) ja lippuja myytiin 2,26 M€ (+ 3,7 %) enemmän.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Vuoden 2024 aikana tehdystä markkinoinnista koostettu yhteenveto on liitteenä.

Porin joukkoliikenteen asiakaskysely 2024 ja tulokset:

Vuonna 2024 asiakaskysely toteutettiin ajalla 18.11.-22.12.2024. Kysymykset olivat samat kuin vuonna 2023, jolloin tehtiin ensimmäinen asiakaskysely viisi kuukautta lippu- ja maksujärjestelmän vaihdoksen jälkeen. Kyselystä kerrottiin matkustajille bussien selkänojiin kiinnitettyjen tarrojen avulla. Mainostarrassa oli kyselyyn vievä QR-koodi ja linkki. Kyselyyn haluttiin vastauksia nimenomaan asiakkailta, jotka käyttävät joukkoliikennettä. Muissa kanavissa kyselyn jakaminen olisi todennäköisesti myös kirvoittanut vastauksia, mutta vastaajat eivät välttämättä olisi joukkoliikenteen käyttäjiä.

Vuoden 2024 asiakaskyselyyn saatiin huomattavasti vähemmän vastauksia kuin vuonna 2023. Asiakaskyselyyn vastasi tällä kertaa viiden viikon aikana 106 asiakasta. Vastaukset olivat kuitenkin pääosin samanlaisia kuin vuoden 2023 kyselyssä, kuljettajia ja kuljettajien ystävällisyyttä kehuittiin. Kehuja tuli myös aikatauluista niiden sopivuudesta asiakkaan omiin tarkoituksiin. Toisaalta myös aikataulujen sopimattomuutta omiin tarkoituksiin kritisoitiin. Pääosin avointen kysymysten vastausten perusteella pystyi päättelemään, että joukkoliikennettä käyttävät asiakkaat ovat tyytyväisiä siihen, että joukkoliikennettä yleensä on.

Asiakaskyselyn tuloksista koostettu yhteenveto on liitteenä.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto päättää merkitä asian tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Joukkoliikennejaosto, 13.05.2025, § 16

Valmistelija / lisätiedot:

Merika Lanne, merika.lanne@pori.fi

Liitteet

1 Bauer Syno-tutkimus, joukkoliikenteen radiomainonta
Verkkojulkisuus rajoitettu, JulKL 24.1 § 20 kohta

Porin joukkoliikenteessä panostetaan markkinointiin ja viestintään. Uusi brändi-ilme ja palvelumuotoilu tehtiin yhteistyössä Staart Oy:n (nykyisin Make It Simple) kanssa vuonna 2023. Vuonna 2025 jatketaan pitkäjänteistä työtä joukkoliikennebrändin ja eri maksutapojen tunnettuuden lisäämiseksi useiden eri palveluntarjoajien kanssa eri mainoskanavia hyödyntäen. Keväällä on käynnissä useammassa kanavassa lähimaksuun liittyvä markkinointikampanja ja samantyyppinen isompi kampanja on tarkoitus toteuttaa myös syksyllä. Lisäksi läpi vuoden on tarkoitus tehdä hieman pienempiä mainoksia eri kanavissa. Porin kaupungin maksettu mainonta sosiaalisessa

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

mediassa on ollut valitettavasti poissa käytöstä alkuvuoden aikana, mutta toivottavasti sitäkin pystytään mahdollisimman pian käyttämään yhtenä mainoskanavana.

Joukkoliikenteen markkinoinnissa tavoiteltu kohderyhmä vaihtelee hieman käytettävästä kanavasta ja mainoksen sanomasta riippuen. Pääsääntöisesti markkinoinnilla pyritään tavoittelemaan niitä asiakkaita, jotka voisivat matkustaa satunnaisesti joukkoliikenteellä. Markkinoinnissa on hyödynnetty esimerkiksi digitaalisten mainosnäyttöjen lisäksi radiota ja digiaudiota. Radiossa markkinointikumppanina on ollut Bauer Media Pori, heidän alueellisia kanaviansa ovat mm. Radio Pori, Top51 ja Iskelmä. Radiomainoksia BauerMedian kanssa on tuotettu tähän mennessä viisi (ensimmäiset vuonna 2023).

Bauer Median alueellisia kanavia hyödyntämällä radiomainoksilla on aiemmissa kampanjoissa tavoitettu 65 000 uniikkia kuuntelijaa, joista jokainen on kuullut mainoksen 9 kertaa. Vuodenvaihteessa toteutettiin radiomainoskampanja, jonka yhteydessä toteutettiin ensimmäistä kertaa Syno-tutkimus. Syno-tutkimus toteutetaan sähköpostikyselynä kyselypaneelille. Vastauksia kyselyyn saatiin 12 päivän aikana 127. Tutkimuksen tuloksista voi päätellä, että Porin joukkoliikenne tunnistettiin, mainos oli kyselyn tulosten mukaan helppotajuinen ja sen sisältämä tieto koettiin hyödylliseksi. Jopa 74% vastaajista kertoi tunnistavansa mainostajan helposti mainoksesta, mutta mainostajaa ei varsinaisesti tunnettu entuudestaan. Eli mainoksen kuulleet vastaajat selkeästi tunnistivat mainoksesta Porin joukkoliikenteen, mutta eivät tunteneet joukkoliikennettä entuudestaan. Tutkimuksen vastaajat eivät siis välttämättä ole joukkoliikenteen käyttäjiä tai joko he itse tai lähipiiri ei ole tarvinnut joukkoliikenteen palveluita. Tutkimustulos antaa hyvän vertailukohdan nykytilanteesta, kun tutkimusta toistetaan tulevaisuudessa.

Ehdotus

Esittelijä: Lauri Kilkku, toimialajohtaja, elinvoima- ja ympäristötoimiala

Joukkoliikennejaosto merkitsee asian tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§9, §10, §11, §12, §13, §16

Muutoksenhakukielto

Päätöksestä ei kuntalain 136 §:n perusteella saa tehdä oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

Oikaisuvaatimus

§14, §15

Oikaisuvaatimusohje

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Porin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti päätöksen tehneelle toimielimelle tai viranhaltijapäätöksen osalta toimielimelle, jonka alaisuudessa viranhaltija toimii.

Kirjaamon yhteystiedot:

Postiosoite: PL 121, 28101 Pori
Käyntiosoite: Porin yhteinen palvelupiste, Yrjönkatu 6
Sähköpostiosoite: kirjaamo@pori.fi
Faksinumero: (02) 634 9417
Puhelinnumero: (02) 621 1100

Palvelupisteen aukioloajat

maanantai	10 - 16
tiistai-torstai	8 - 16
perjantai	8 - 15

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty asianhallintajärjestelmässä

- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä voi pyytää Porin kaupungin kirjaamosta.

Pöytäkirja on viety nähtäväksi yleiseen tietoverkkoon toimielimen päättämän aikataulun mukaisesti.

Asianosaiselle lähetettyyn pöytäkirjaotteeseen oikaisuvaatimusohjeineen on merkitty lähettämispäivä sekä pöytäkirjan nähtävilläolopäivä.